

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра фінансів, банківської
справи та страхування

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ

на тему: «Оцінка і шляхи покращення фінансового стану підприємства»

Студентки(та) 6 курсу 61-ФБСз групи
напряму підготовки _____
спеціальності _____

Карандюк В.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Вінниця 2017р.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та роль оцінки фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання

1.2. Методичний інструментарій фінансового стану підприємства

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «СБК «Водпроект»

2.1. Аналіз активів та пасивів підприємства

2.2. Оцінка показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності підприємства

2.3. Прибутковість підприємства як основа стабільності фінансового стану

2.4. Діагностика фінансового стану підприємства з ідентифікацією банкрутства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Фінансовий аналіз як інструмент підтримки прийняття управлінських рішень

3.2. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств та реалії застосування у вітчизняній практиці

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Оцінка фінансового стану підприємства – це комплексне дослідження всіх сторін його фінансової діяльності з використанням відповідних джерел інформації, вивчення та вимір факторів, причин та резервів, оцінки роботи і співставлення її результатів з витратами, узагальнення результатів оцінки і розробка необхідних заходів. Ця проблема має народногосподарське та соціальне значення, оскільки життєвий рівень громадян України, соціальний мир та злагода у суспільстві визначається стійким фінансовим станом підприємств, а нестійкий фінансовий стан та банкрутство підприємств породжує безробіття, низький рівень життя та соціальну напругу у суспільстві, конфлікти між роботодавцями та найманою робочою силою.

Фінансовий стан підприємства – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства. Тому метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, кредиторами та іншими установами. Залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. На фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Його потрібно систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Неefективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства, і як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції. До невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, та загрози економічних санкцій[24, с. 32].

Функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, кожне підприємство має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно може зберігати здатність

безперервно виконувати свої фінансові зобов'язання перед своїми діловими партнерами, державою, власниками, найманими працівниками. Набуваючи фінансової незалежності, несучи економічну відповідальність за ефективність господарювання і за своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підприємства здатні досягти стабільності своїх фінансів, головним серед яких є зіставлення витрат і результатів одержання максимального прибутку за мінімальних витрат[31, с. 12].

Проблемами аналізу та поліпшення фінансового стану присвячено ряд робіт вітчизняних та закордонних вчених, серед яких: Бланк І.О., Олексюк О.С., Ковальов В.В., Стоянков Є.С., Шеремета А.Д., Крейнін М., Альтман Е., Хелферт Е., Рішар Ж., та інші.

Об'єктом дослідження є процеси пов'язані з оцінкою фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів оцінки фінансового стану та розробка пропозицій щодо його покращення.

Оцінка фінансового стану — невід'ємна частина економічного аналізу діяльності підприємства, без якого неможливе раціональне ведення господарства будь-якого суб'єкта господарювання. Враховуючи це, фінансовий стан — одна з найважливіших сторін господарської діяльності кожного підприємства.

Саме фінансовий аналіз підприємства є основою для отримання вихідної точки в цілеспрямованому впливі управлінської системи підприємства на ті чи інші сфери його діяльності для досягнення поставленої мети, цілі, місії підприємства. Однак, слід також зважати на неможливість абсолютно достовірного проведення аналізу через фактичну наявність численних факторів впливу на діяльність підприємства, як зовнішніх, так і внутрішніх. Це приводить до необхідності постійного, систематичного ведення фінансового аналізу на підприємстві та вдосконаленні методів його проведення, побудови математичних моделей та формування прогнозів перспектив розвитку[10, с.105].

Фінансово-господарська діяльність підприємства забезпечується наявними фінансовими ресурсами (капіталом) – як власними, так і позиковими. Їх розмір і стан розміщення в активи характеризується бухгалтерським балансом, який являє собою основне джерело аналізу фінансового стану. Валюта балансу відповідає на запитання про розмір фінансових ресурсів, якими володіє підприємство на звітну дату, а динаміка цього показника характеризує процес нарощування (або, навпаки, зменшення) фінансового потенціалу підприємства. Ознакою фінансової стійкості будь-якого суб'єкта господарювання є постійне зростання валюти його балансу, тобто загальної суми його фінансових ресурсів[21, с. 16].

Метою дослідження є комплексна оцінка фінансового стану підприємства, а також визначення основних напрямків його поліпшення.

Завдання, які необхідно виконати в процесі написання дипломної роботи:

- висвітлити теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства включаючи методичний інструментарій оцінки фінансового стану;
- визначити сутність та роль оцінки фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання;
- оцінити фінансовий стан ПАТ «СБК «Водпроект» за показниками ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності;
- проаналізувати активи та пасиви підприємства;
- оцінити ступінь банкрутства підприємства за різними методиками;
- запропонувати шляхи покращення фінансового стану.

Інформаційною базою дослідження є нормативні акти, офіційні статистичні дані, матеріали періодичних видань та ресурси мережі інтернет, а також фінансова звітність досліджуваного підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та роль оцінки фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначаються сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження та й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства[5, с.35].

Фінансовий стан підприємства, його стійкість і стабільність залежать від результатів його виробничої, комерційної і фінансової діяльності. Якщо поставлені завдання в перерахованих видах діяльності реалізуються, це позитивно впливає на фінансові результати фінансово господарської діяльності підприємства[38, с. 63].

Фінансовий стан підприємства визначається такими елементами:

1. Прибутковість роботи підприємства;
2. Оптимальність розподілу прибутку, що залишився в розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів;
3. Наявність власних фінансових ресурсів не лише мінімально-необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції;
4. Раціональне розміщення основних і оборотних фондів;

5. Платоспроможність та ліквідність.

Основні завдання аналізу фінансового стану можна представити у вигляді рис.1.1.

Необхідно відмітити, що оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а лише за допомогою комплексної системи показників, що детально і усебічно характеризують фінансовий стан підприємства.

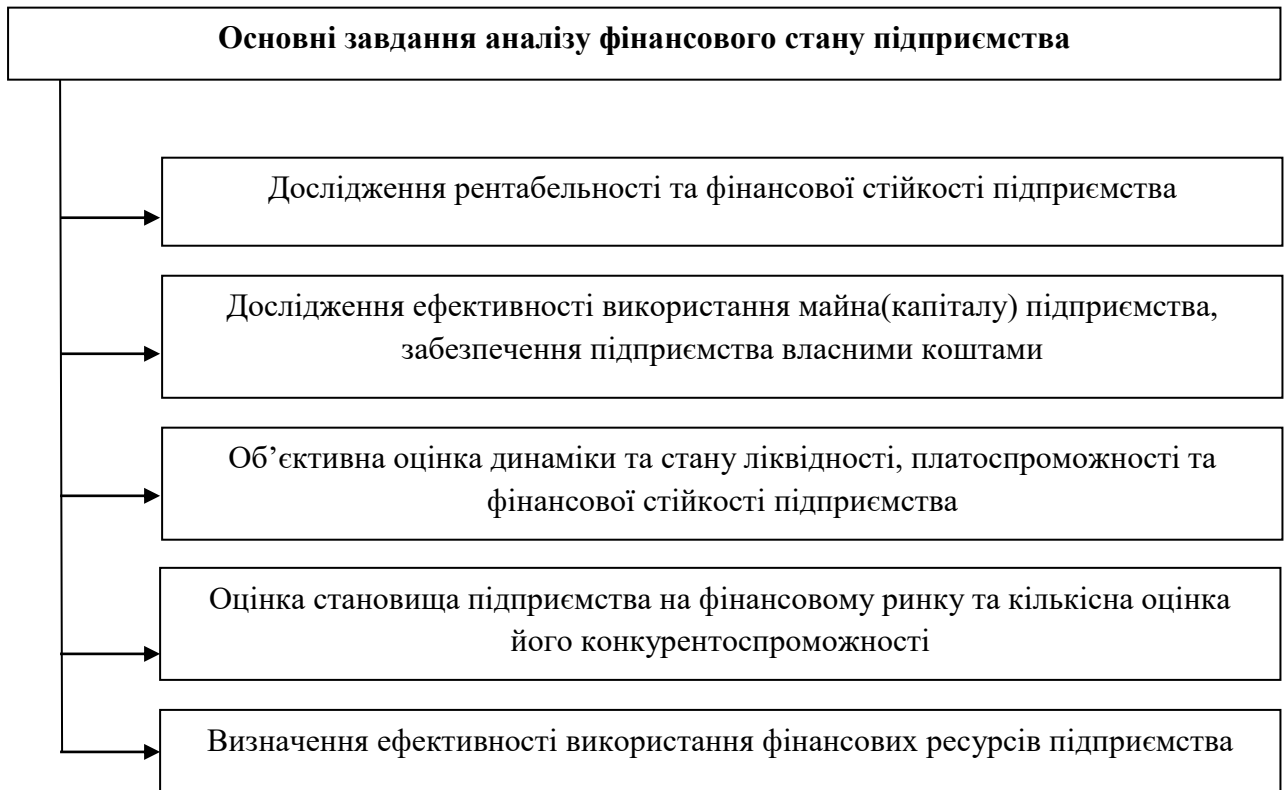

Рис. 1.1. Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства*

*Джерело: [48, с. 128]

Автор Косова Т.Д. [16, с.45] вважає: «найбільш економічно обґрунтованим та об'єктивним є визначення фінансового стану як результату взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, який визначається сукупністю факторів, пов'язаних зі звичайною діяльністю підприємства».

Автор Кузьменко Л.В. [16, с.45] вважає, що «фінансовий стан підприємства визначається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні і

потенційні фінансові можливості. Він безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів».

На думку Ніколаєвої Л.В. [16, с.45] «фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, що відображають процес формування і використання його фінансових ресурсів. У ринковій економіці фінансовий стан підприємства відображає кінцеві результати його діяльності, які цікавлять не тільки працівників підприємства, але і його партнерів, державні, фінансові, податкові та інші органи».

Але, на нашу думку, найбільш точне пояснення цього поняття наведено автором Майстро Р.Г. «фінансовий стан підприємства – це дуже важливий критерій його успішності, який показує вміння підприємства вдало керувати фінансовими операціями, зокрема вчасно проводити грошові розрахунки, та характеризується сукупністю показників, які відображають кінцеві результати його діяльності, в яких в свою чергу заінтересовані усі люди, пов'язані з діяльністю підприємства» [16, с.45].

Фінансовий аналіз передбачає дослідження важливих аспектів грошового обороту та прийняття заходів із закріплення фінансово-економічного стану господарюючого суб'єкта. Стабільний фінансовий стан підприємства означає своєчасне виконання зобов'язань перед його персоналом, партнерами та державою, що припускає фінансову стійкість, нормалізацію платоспроможності і кредитоспроможності та рентабельності активів, власного капіталу і продажів.

В процесі дослідження проблеми ефективності діяльності підприємства виявлено, що узагальнюючим показником її оцінки є рівень рентабельності виробництва. Проведеним нами огляд вітчизняних та зарубіжних літературних джерел показує, що рентабельність – це ефективність, прибутковість, доходність підприємства або підприємницької діяльності. Визначено, що кількісно рівень рентабельності обчислюється як частка від ділення прибутку на витрати, що забезпечили отримання прибутку [38, с. 63].

Гончаров С.М. та Кушнір Н.Б. [7, с.146] характеризують рентабельність як один із показників ефективності виробництва, діяльності підприємства, організацій, галузей, національного господарства в цілому. Зазначають, що рентабельність характеризує рівень віддачі витрат і використання коштів.

Брігхем Е. та Ерхардт М. [7, с.146] визначають рентабельність як кінцевий результат дії низки управлінських рішень і структури компанії.

Бердникова Т.Б. [7, с.147] вважає, що рентабельність характеризує прибуток, отриманий з 1 грн. коштів, вкладених у фінансові операції або в інші підприємства.

Менделевич А.М. [7, с. 147] наголошує на тому, що рентабельність підприємства характеризується його здатністю створювати чистий дохід або прибуток.

Балабанов І.Т. та Азарова А.О. [7, с.147] стверджують, що рентабельність представляє собою доходність або прибутковість діяльності підприємства.

Фінансовий аналіз допомагає приймати управлінські рішення, які направлені на зміцнення фінансово-економічного стану підприємства в інтересах власників.

Фінансовий стан підприємства потрібно систематично та всебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу.

Предметом фінансового аналізу підприємства є його фінансові ресурси, їх формування та використання. Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства – його оцінка та виявлення потенційних можливостей підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів[20, с.40].

Забезпеченість фінансовими ресурсами в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення виробничих показників, підвищення ефективності застосування засобів та предметів праці, робочої сили, сучасних інформаційних технологій[45, с. 126].

На фінансовий стан підприємства впливають усі його види діяльності – комерційна, виробнича, фінансово-господарська. Позитивно на нього впливає, перш за все, безперебійний випуск і реалізація високоякісної конкурентоспроможної продукції. Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства[4, с. 26].

Фінансову діяльність підприємства спрямовано на вирішення таких основних завдань:

- фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності;
- виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками;
- мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу;
- контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства передбачає дослідження динаміки та структури фінансових результатів його діяльності, дозволяє визначити фактори, що вплинули на формування величини чистого прибутку (збитку) підприємства.

За результатами аналізу робиться висновок щодо прибутковості або збитковості діяльності підприємства, тенденцій зміни фінансових результатів діяльності підприємства порівняно з попередніми періодами, основних факторів, що вплинули на формування кінцевих результатів господарської діяльності підприємства[32, с.41].

У світовій практиці вже накопичений достатній досвід інтегральної оцінки фінансового стану підприємства. Існують відомі комплексні показники, як індекс Альтмана, модель Спрингейта, модель Ліса, метод Creditmen Ж. Депаляна. Але всі ці моделі непридатні для вітчизняних умов господарювання, тому що їх розроблено з використанням вибіркової сукупностей підприємств інших країн, а тому враховані параметри істотно відрізняються від наших. На сьогодні українськими вченими вже розроблені такі моделі, як дискримінантна інтегральної оцінки фінансового стану підприємства (О. Терещенко), яка базується на заснуванні методології дискримінантного аналізу на основі фінансових показників вибіркової сукупності вітчизняних підприємств і комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі використання матричних моделей (О. Хотомлянський, Т. Перната, Г. Северина). Цей метод оцінки дозволяє виявити тенденції у динаміці фінансового стану підприємства[17, с.154].

Доскональність методів оцінки фінансового стану підприємства це не єдина проблема на сьогоднішній день. Також існують складності проведення аналізу фінансового стану, що обумовлено:

- нестабільністю економіки;
- кризовим станом;
- політичною невизначеністю[1, с. 125].

На сьогоднішній день однією найголовнішою проблемою фінансової стійкості є наявність фінансових ресурсів.

Відомо, що ефективно виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансовий стан підприємства. Збої у виробничому процесі, погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, внаслідок чого погіршується його платоспроможність. Очевидним також є і зворотній зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у виробничому процесі. Однак у виробничій діяльності українських підприємств часто

трапляються випадки, коли і добре працююче підприємство відчуває фінансові ускладнення, пов'язані з недостатньо раціональним розміщенням і використанням наявних фінансових ресурсів.

Один із істотних компонентів фінансової стійкості підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів, достатніх для розвитку конкурентоздатного виробництва. В свою чергу, самі фінансові ресурси можуть бути в необхідному обсязі сформовані тільки за умов ефективної роботи підприємства, яка може забезпечити одержання прибутку. За рахунок прибутку в ринковій економіці підприємство створює фінансову базу як для самофінансування поточної діяльності, так і для здійснення розширеного відтворення[24, с.33].

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану[13, с.139].

Можна зробити висновок, що на сьогоднішній день найголовнішим є:

- удосконалювати інформаційне та методичне забезпечення фінансового стану підприємства;
- розробляти методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства;
- удосконалювати структуру аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі;
- працювати над методикою форм фінансової звітності, що дозволить підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна;

- розробляти методику комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила проаналізувати стан підприємства за оптимальною сукупністю фінансових показників та коефіцієнтів;
- удосконалювати теоретичні засади формування та реалізації інформаційної системи підприємства;
- удосконалювати форми і методи фінансового забезпечення функціонування підприємства, тобто пошук нових ефективних шляхів фінансової діяльності;
- адаптувати методику аналізу до сучасних економічно-правових умов;
- переглянути і доопрацювати нормативні акти, які розкривають методики аналізу фінансового стану підприємства.

Отже, оцінка фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта, дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в конкурентних ринкових умовах.

1.2. Методичний інструментарій фінансового стану підприємства

Фінансова діяльність підприємства пов'язана з багатьма ризиками, ступінь впливу яких на результати його діяльності значно підвищується у зв'язку з нестабільністю нинішньої економіки. Фінансові ризики, що супроводжують таку діяльність, відіграють найбільш значиму роль в загальному впливі ризиків на фінансову стійкість підприємства. У ринковій економіці фінансова стійкість є головною умовою життєдіяльності і основою стабільності стану підприємства. Тому, оскільки ступінь впливу фінансових ризиків на фінансову стійкість підприємства зростає під впливом швидкої зміни економіко-політичної ситуації в країні і кон'юнктури фінансового ринку, то формування ефективного методичного інструментарію фінансового стану підприємства є актуальним завданням в практичній діяльності будь-якого підприємства[19, с. 131].

Аналіз фінансового стану підприємства – це частина загального аналізу господарської діяльності підприємства, який складають два взаємопов'язаних розділи: фінансовий і управлінський аналіз.

Дослідження фінансового стану підприємства з метою виявлення ознак кризового розвитку, що спричиняють можливість погіршення платоспроможності або банкрутства, є складовою частиною загального фінансового аналізу. Разом з тим, цей напрямок фінансового аналізу має певні особливості як за об'єктами, так і за методами його реалізації.

Фінансовий аналіз доцільно проводити з допомогою основних аналітичних показників фінансового стану:

1. Показників фінансової стійкості;
2. Показників ліквідності(платоспроможності);
3. Показників рентабельності;
4. Показників оборотності активів(ділової активності);
5. Показників майнового стану підприємства.

Можна назвати шість прийомів аналізу фінансового стану підприємства:

1. Горизонтальний(часовий) аналіз – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
2. Вертикальний(структурний) аналіз – визначення структури(обчислення питомої ваги окремих статей у підсумку) фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;
3. Коефіцієнтний аналіз (аналіз відносних показників) – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників; при аналізі фінансових коефіцієнтів їхні значення зіставляють з базовими величинами, а також вивчають динаміку на звітний період і за кілька суміжних звітних періодів;
4. Трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з попередніми періодами та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих

періодів(за допомогою тренду здійснюють екстраполяцію найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану підприємства;

5. Факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів та причин на результативний показник;
6. Порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його та його дочірніх підприємств(філій), а також міжгосподарський аналіз показників підприємства порівняно з показниками конкурентів або з середньогалузевими та середніми показниками[29, с.56].

В економічній літературі існують безліч методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства. Традиційно у наукових джерелах виділяють методи, які у загальних рисах можна розподілити на:

- методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів);
- евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок;
- економіко-математичні методи.

Зважаючи на загальне охоплення і глибину аналізу фінансового стану слід виділити експерт – аналіз та комплексний аналіз. Останні роки багато науковців і практиків підкреслюють важливість здійснення саме експрес-аналізу, який дозволяє на основі обмеженої кількості розрахунків надати об'єктивну оцінку досліджуваного напрямку, яка дозволить прийняти обґрунтовані управлінські рішення. В той же час комплексний аналіз дозволяє всебічно оцінити фінансовий стан підприємства на основі одночасного та узгоджуваного вивчення сукупності різних параметрів, що всебічно характеризують фінансово-господарську діяльність.

Відповідно до даних цілей обирається методика здійснення аналізу фінансового стану підприємства (рис. 1.2).

Найбільш вживаним у практиці вітчизняних підприємств є аналіз фінансових коефіцієнтів. Оцінка проводиться за показниками фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, ділової активності.

Рис. 1.2 Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства*

*Джерело: [29, с.57]

Останні роки набули поширення методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника.

Коротка характеристика основних методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства наведена у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика основних методів оцінки фінансового стану*

Методи	Характеристика
Метод фінансових коефіцієнтів	Передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність(прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнта досить різноманітний і залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована певними науковцями
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Може бути використана для оцінки окремих сторін фінансового стану. Наприклад: - для характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів маржинального аналізу; - визначення типів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів
Рейтингова оцінка	Полягає у класифікації підприємств за певними ознаками виходячи з фактичного рівня показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємств за обраною ознакою
Бальна оцінка(спектр бальна оцінка)	Бальна оцінка полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами і отримані узагальнюючого показника, вираженого в балах. Спектр бальна оцінка при цьому передбачає використання «рознесення» цих значень за зонами віддаленості від оптимального значення
Матрична оцінка	Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватись при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат
Інтегральна оцінка	Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства.

*Джерело: [19, с.130]

Методи фінансового стану – це комплекс науково-методичного інструментарію для оцінки фінансового стану підприємства. Існують такі методи оцінки фінансового стану підприємства, як: комплексний, коефіцієнтний, інтегральний, безбитковий, рівноважний[18, с.81].

Комплексний метод дає змогу виявити проблемні напрями в діяльності підприємства, а також дає змогу досліджувати причини, що їх зумовили. Це є величезною перевагою даного методу. Але однак є недоліки. Даний метод є трудомістким та немає нормативних значень більшості коефіцієнтів, саме тому вони обмежують використання даного методу на практиці, особливо під час оперативної оцінки підприємства. На рис. 1.3. показано схему оцінки фінансового стану підприємства за комплексним підходом.

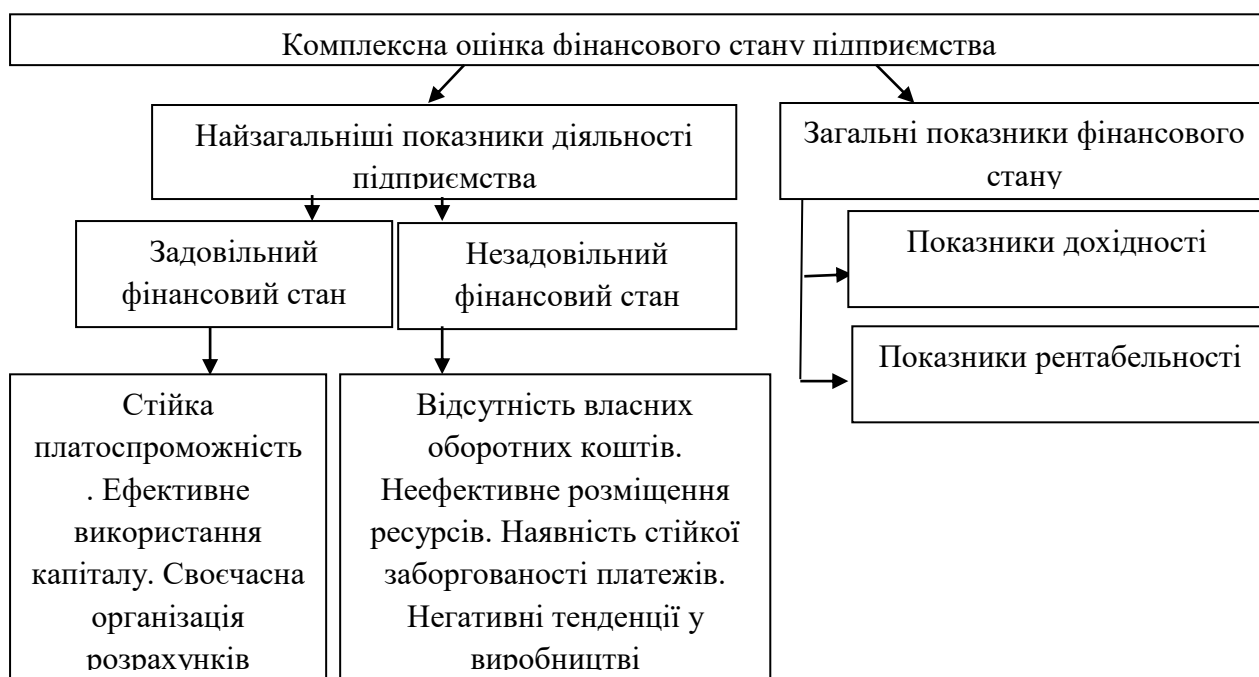

Рис. 1.3. Показники комплексної оцінки фінансового стану підприємства*

*Джерело: [52, с.178]

Коефіцієнтний метод передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, що висвітлюють різні боки господарювання підприємства і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ на фінансовий стан

підприємства. У таблиці наведено систему напрямків та коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства коефіцієнтним методом(табл.1.2).

Таблиця 1.2

Система напрямів та коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства

Напрямок	Коефіцієнти
Ліквідність	Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Коефіцієнт загальної ліквідності. Коефіцієнт критичної ліквідності.
Рентабельність	Коефіцієнт рентабельності активів. Коефіцієнт рентабельності реалізації. Коефіцієнт власного капіталу.
Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії. Коефіцієнт фінансового ризику. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу.
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів. Коефіцієнт оборотності власного капіталу. Коефіцієнт оборотності основних засобів.

*Джерело: [39, с.25]

Основними недоліками методу є:

- трудомісткість, тобто досить складний процес формування результатів оцінки;
- відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються в процесі аналізу;
- ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки значення для розрахунку постійно змінюється у часі.

Щодо інтегрального методу аналізу фінансового стану підприємства, то його слід використовувати тим підприємствам, які хочуть визначити свій фінансовий стан певним інтегральним показником. Під час даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства. Перевагами даного методу є те, що сукупний показник можна в будь-який момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів. Недоліком є те, що виникає певна неузгодженість понять «платоспроможність» та «ліквідність». Загальні показники інтегрального методу оцінки фінансового стану підприємства наведені на рис. 1.4.

Рис 1.4 Загальні показники інтегрального методу*

*Джерело: [28, с.78]

Безбитковий метод базується на ролі операційного важеля у формуванні результатів діяльності підприємства, на можливості управління його витратами й результатами з метою досягнення необхідних показників безбитковості виробництва. Критерієм оцінки фінансового стану підприємства і цьому випадку виступає запас фінансової міцності підприємства, тобто виторг від реалізації, що підприємство має після проходження порогу рентабельності. Отже, чим вищий запас фінансової міцності і відсотках, тим стійкіший фінансовий стан підприємства.

Перевагою цього методу є те, що він включає безбитковість (базовий аспект діяльності підприємства) та витрати, тому і є сучасним та практичним.

Недоліком є те, що він не узгоджується з такими сторонами оцінки, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність, тобто він потребує подальшого розвитку.

Рівноважний метод базується на понятті ліквідності й оцінці фінансового стану підприємства з позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Перша виступає як зона створення коштів, а друга – як зона споживання коштів. Формовані і спожиті в них ліквідні грошові потоки мають назву результату господарської діяльності і результату фінансової діяльності відповідно. Рівність між цими результатами створює

ситуацію ідеальної фінансової рівноваги підприємства, коли сукупний результат господарської і фінансової діяльності дорівнює нулю.

Рівноважний метод апробований світовим досвідом. Його реалізація дала змогу встановити дев'ять типових ситуацій фінансового стану підприємства і розробити відповідні рекомендації загального характеру для досягнення фінансового-господарської рівноваги чи зони безпеки, що є дуже цінним під час використання саме даного методу. Однак метод має свої недоліки, а саме: неможливість урахування стану підприємства в конкретному, діловому, кредитному і ринковому середовищі[21, с. 16].

Фінансові діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Основними критеріями вибору того чи іншого методу оцінки можуть бути:

1. часові обмеження, якщо оцінку потрібно здійснити найближчим часом, то не рекомендується використовувати коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи;
2. обширність аналізу. Такі методи аналізу, як беззбитковий чи рівноважний не враховують таких видів діяльності підприємства, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ділова активність, тощо;
3. наявність доступу до детальної інформації про діяльність підприємства. Якщо така існує, то варто обирати комплексний або коефіцієнтний підхід[21, с. 17].

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта, дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в конкурентних ринкових умовах[47, с.180].

Отже, ми проаналізували п'ять головних методів аналізу фінансового стану підприємства, до кожного з них подано перелік переваг та недоліків. Найбільш трудомістким, як було виявлено в процесі аналізу є коефіцієнтний, комплексний та інтегральний методи. Також основним недоліком перерахованих методів є відсутність стабільної сукупності нормативних значень. Більш швидкими методами оцінки виступили беззбитковий та рівноважний методи. Хоча вони і мають свої недоліки, такі як, неврахування деяких сторін діяльності підприємства, а саме: конкурентоспроможність, ділова активність, кредитоспроможність, тощо.

Завданням аналізу фінансового стану підприємства є оцінка стану ділової активності підприємства, надання якісної оцінки за результатом діяльності, аналіз потенціалу підприємства щодо його платоспроможності.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «СБК «Водпроект»

2.1. Аналіз активів та пасивів підприємства

У сучасних умовах економічного розвитку країни оцінка вартості підприємства розглядається не тільки як інструмент прийняття стратегічних рішень, але й як інструмент управління вартістю компанії в цілому. Вартість є однією з найважливіших категорій економічних наук.

Таким чином, подальшою стадією виконання дипломної роботи є оцінка економічних параметрів господарства, використовуючи дані фінансової звітності.

Активи – усе чим володіє підприємство, тобто готівка, дебіторська заборгованість, обладнання та майно підприємства.

Існує три види активів:

1. оборотні активи – готівка та кошти, запаси, які можуть бути досить швидко трансформовані в готівку, як правило, протягом року;
2. основні засоби з довгим терміном служби, що використовуються підприємством при виробництві товарів та послуг. Наприклад, будівлі, споруди, земля, обладнання;
3. інші активи, які включають такі нематеріальні активи, як патенти і торгові знаки, які не мають натурально-речової форми, але є цінними для підприємства, капіталовкладення в інші компанії або довготермінові цінні папери, «витрати майбутніх періодів» і різні інші активи (залежно від профілю того чи іншого підприємства) [46, с. 185].

Пасиви, або зобов'язання – вимоги, які пред'являються на активи підприємства кредиторами, або іншими суб'єктами, нерегульована заборгованість підприємства. Вони поділяються на:

1. поточні зобов'язання – короткотермінові зобов'язання з термінами погашення як правило, менше одного року – рахунки кредиторів,

- короткотермінові позики, частина довготермінової позики, термін оплати якої настає в даному звітному періоді, податок на прибуток;
2. довгострокові зобов'язання – зобов'язання з термінами погашення більше одного року після дати складання балансу, включаючи середньо- і довготермінові позики та кредити постачальників;
 3. непередбаченні зобов'язання – це:
 - зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими суб'єкт державного сектору не має повного контролю, або
 - теперішнє зобов'язання – виникає внаслідок минулих подій, але не визначається, оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди та потенціал корисності, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити;
 4. доходи майбутніх періодів[35, с.129].

Аналіз активів та пасивів балансу є частиною аналізу майнового становища під час розгляду фінансового-господарського стану підприємства. При аналізі активів і пасивів балансу простежується динаміка їх стану.

У результаті аналізу для характеристики різних аспектів фінансового становища застосовуються як абсолютні показники, фінансові коефіцієнти, які становлять відносні показники фінансового становища. Слід врахувати, що за умови інфляції цінність аналізу по абсолютним показникам значно знижується й для нейтралізації цього чинника проводиться аналіз по відносним показникам структури балансу. Останні розраховуються як відносини абсолютних показників фінансового становища чи його лінійних комбінацій[6, с. 14].

У сучасних умовах економічного розвитку країни оцінка вартості підприємства розглядається не тільки як інструмент прийняття стратегічних

рішень, але й як інструмент управління вартістю компанії в цілому. Вартість є однією з найважливіших категорій економічних наук.

Особливості організації облікової системи підприємства для цілей прийняття управлінських рішень, пов'язаних з власністю, залежать в першу чергу від місії підприємства та його конкурентної стратегії. В науковій літературі виділяють економічну модель оцінки вартості підприємства та бухгалтерську модель. Згідно з таким підходом, в основі економічної моделі оцінки вартості підприємства покладено бухгалтерську модель, до якої вносять різні коригування. Ці коригування дають змогу врахувати такі фактори, як ризик, нематеріальні активи, зовнішнє конкурентне середовище, кадровий потенціал, внутрішні особливості об'єкта оцінки.

В історії бухгалтерської думки можна виділити такі концепції оцінки активів та пасивів: історична, футуристична, змішана. При побудові конкретної моделі бухгалтерської оцінки вартості підприємства, перш за все, необхідно обрати одну з цих концепцій в ув'язці з обраною балансовою теорією і підходами до оцінки вартості. Традиційна бухгалтерська модель заснована на історичній оцінці активів підприємства та бухгалтерському балансі. Це один з можливих видів оцінки активів. Тому доречно зупинитися на основних методах оцінки активів та пасивів балансу, що розроблені сучасною наукою про оцінку.

Вибір оцінки активів та пасивів є одним з головних завдань бухгалтерського обліку.

Е. Бриттон та К. Ватерстон [46] наголошують на вирішальній ролі методів оцінки активів при формуванні інформаційної бази аналітичних досліджень: «фінансовий стан та результати господарської діяльності організацій, що представлені в балансі та звіті про прибутки і збитки, залежить не тільки від реального стану справ, але і від того, які були обрані методи оцінки та розрахунку звітних показників».

Найпоширенішою концепцією оцінки активів є історична, яка є однозначною і простою та базується на обліку в балансі майна за

собівартістю. Представниками історичної концепції є такі вчені, як Р Вейцман, П. Герстнер, А. Гильбо, Ф. Гюгли, Е. Лефевр, А. Кальмес, К. Одерман, А. Рудановський.

Переваги оцінки активів за собівартістю зводяться до таких:

1. конкретність та об'єктивність, оскільки за активи сплачено конкретну суму грошових коштів, яка зафіксована в документах;
2. дає змогу найбільш реально і точно розрахувати фінансові результати, оскільки на них не впливає переоцінка;
3. базується на теорії двоїстості;
4. майно списується за тією ціною, за якою воно було придбано.

До недоліків історичної концепції слід віднести:

1. викривлення реальної вартості активів в умовах інфляції;
2. відображення в балансі майна, що придбавались у різні часові періоди, тобто не враховано фактор вартості грошей у часі [6, с. 17].

Надзвичайно велике значення має оцінка у національній і міжнародних стандартах обліку та фінансової звітності. Практично у кожному стандарті, що стосується обліку матеріальних та нематеріальних активів, дебіторської заборгованості, зобов'язань, видів діяльності, фінансових інструментів та інших, поряд з визнанням цих об'єктів у системі обліку, ставиться питання щодо варіантів їх оцінки на різних етапах облікового процесу. Водночас визначення сутності поняття залишилось поза увагою науковців, зокрема лише у П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» зазначено, що облікова оцінка – це попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами. Це трактування в принципі не відображає сутності оцінки як методу бухгалтерського обліку. Таким чином, на нашу думку, необхідно у вітчизняних нормативних актах надати більш точне визначення поняття, що відповідатиме його сутності.

Вітчизняні та зарубіжні вчені акцентують увагу на важливості функції оцінки при продажі чи купівлі підприємства, даруванні чи успадкуванні,

накладенні арешту чи конфіскації, інвестуванні, страхуванні, передачі в заставу, визначенні вартості цілісного майнового комплексу, а особливо при здійсненні реорганізаційних перетворень на підприємстві[46, с. 187].

Оцінка активів та пасивів впливає на зміни у структурі джерел коштів та фінансовий стан підприємства. Інформаційними джерелами для аналізу капіталу підприємства є баланс, форма 1, а також примітки до фінансової звітності.

Аналіз руху пасивів є важливим і невід'ємним етапом економічного аналізу господарської діяльності підприємства, зокрема в частині визначення його фінансового стану. Проведення аналізу фінансового стану підприємства, тобто його стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності, свідчить про те, що етапи кожного із зазначених напрямків економічного аналізу попередньо потребують здійснення аналізу стану пасивів, що й пояснює виділення нами економічного аналізу стану пасивів підприємства окремим етапом. Однак, він є лише етапом, який сприяє отриманню статистичних даних, необхідних для їх подальшого використання за напрямками економічного аналізу, а й завдяки встановленню тенденції зміни структури капіталу, його складових та показників, є стійким підґрунтям – початковою інформаційною базою визначення рівня фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та інших визначених складових фінансового стану, який, в першу чергу, залежить від оптимальності співвідношення власного чи залученого капіталу. Беручи до уваги нерозривний зв'язок аналізу стану пасивів з визначенням фінансового стану: фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, кредитоспроможності та ділової активності підприємства, відзначимо нагальну потребу у розробці комплексної методики аналізу пасивів[35, с.139].

01 січня 1967р. була створена Вінницька проектно-вишукувальна експедиція «Укрдіпроводгосп». Наказом №1212 від 14.11.1969р. експедиція перейменована у відділ комплексного проектування з підпорядкуванням

інституту «Укрдіпроводгосп». Згідно наказу Міністерства водного господарства УРСР за №285 від 27.05.1974р. відбулась реорганізація в Вінницький філіал «Укрдіпроводгосп». В 1991р. згідно наказу Дежводгоспу за №23 від 25.10.1991р. на базі філіалу створено Вінницьке орендне проектно-вишукувальне підприємство «Вінницяводпроект». В 1996 році на підставі наказу регіонального відділення Фонду державного майна України по Вінницькій області за №118 – ПП від 09.02.1996р. Орендне підприємство перетворене у Відкрите акціонерне товариство «Проектно-вишукувальний інститут по проектуванню об'єктів водогосподарського будівництва «Вінницяводпроект».

Згідно рішення загальних зборів акціонерів ВАТ «Вінницяводпроект» від 16.10.2007р. протокол №1, товариство змінило назву на Відкрите акціонерне товариство «Спеціалізована будівельна компанія «Водпроект» (зміна найменування зареєстрована Виконавчим комітетом Вінницької міської ради від 29.10.2007р, запис в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб №1 174 105 0004 000088, Код за ЄДРПОУ: 01039607).

Рішенням загальних зборів від 22.04.2014 у Відкритому акціонерному товаристві «Спеціалізована будівельна компанія «Водпроект» змінено організаційну форму та відбулось перейменування на Публічне акціонерне товариство «Спеціалізована будівельна компанія «Водпроект» (ПАТ «СБК «Водпроект»).

ПАТ «СБК «Водпроект» є багатопрофільним будівельним та торговим підприємством, що спеціалізується на проектуванні та спорудженні гідротехнічних об'єктів, проводить зовнішню економічну діяльність.

ПАТ «СБК «Водпроект» є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку зі своїм найменуванням, кутовий та інші штампи, рахунки в Держказначействі та установах банків.

Загальну інформацію про досліджуване підприємство наведено в табл.2.6. Основним джерелом інформації виступив Статут підприємства (додаток А).

Загальна інформація ПАТ «СБК «Водпроект»

Назва підприємства	Публічне акціонерне товариство «Спеціалізована будівельна компанія «Водпроект»
Скорочене найменування	ПАТ «СБК «Водпроект»
Юридична адреса підприємства	21100, Україна, Вінницька область, м.Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, буд.13
Статутний капітал становить, грн.	5 428 500
Код за ЄДРПОУ	01039607
Код за КОАТУУ	0510100000
Код за КОПФГ	234
Код за КВЕД	43.99
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство
Назва банку	Ощадбанк
Номер рахунку	
Середньооблікова чисельність робітників, осіб	46
Директор	Целік О.М.

Публічне акціонерне товариство «Спеціалізована будівельна компанія «Водпроект» створене з ціллю здійснення проектно-вишукувальних робіт, інженерної геології, буріння та ремонт артезіанських свердловин, водопостачання населених пунктів, підприємств, установи, житлових будинків, будівництво ставків, будівництво очисних споруд, оцінка впливу на оточуюче середовище.

Товариство є юридичною особою з дати його державної реєстрації.

Товариство має цивільна права та обов'язки, в своїй діяльності Товариство керується Конституцією України, Господарським та Цивільними Кодексами України, Законом України «Про акціонерні товариства», Статутом Товариства. Товариство може бути відповідачем та позивачем у суді.

Товариство здійснює самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність з метою одержання прибутку, наступного його розподілу між учасниками та досягнення економічних і соціальних результатів.

Майно Товариства формується з джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Товариство є власником:

- майна, переданого йому засновниками та акціонерами у власність як вклад до статутного капіталу;
- продукції, виробленої Товариством у результаті господарської діяльності;
- одержаних доходів;
- іншого майна, набутого на підставах, не заборонених законом.

Товариство має право купувати, продавати, передавати безоплатно, обмінювати, здавати в оренду юридичним та фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, використовувати та відчужувати їх іншим шляхом, якщо це не суперечить чинному законодавству України.

Товариство створюється з метою задоволення суспільних та особистих потреб в послугах, роботах, товарах, продукції, здійсненні іншої діяльності, що не суперечить чинному законодавству України, а також, реалізації на основі отриманого прибутку соціальних та економічних інтересів акціонерів Товариства і членів трудового колективу Товариства.

Предметом діяльності Товариства є здійснення виробничої, інвестиційної, інноваційної, торговельної, будівельної, науково-дослідної діяльності, надання послуг та іншої господарської діяльності, що не суперечить чинному законодавству України.

Основні види діяльності:

1. діяльність у сфері інжинірингу;
2. діяльність у сфері геодезії, гідрографії та гідрометеорології;
3. діяльність у сфері геології та геологорозвідування;
4. інші види оптової торгівлі;
5. будівництво будівель;
6. інші спеціалізовані будівельні роботи.

Прибуток ПАТ «СБК «Водпроект» формується за рахунок таких джерел як, продаж (реалізація) продукції, продаж іншого майна, позареалізаційні витрати, також утворюється з надходжень від господарської

діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, витрат на оплату праці.

Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається в повному розпорядженні підприємства, яке згідно з положенням Статуту та іншими документами, визначає шляхи його подальшого використання.

Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що є власністю підприємства, або переданого йому учасниками у користування, несе підприємство.

Вищим органом ПАТ «СБК «Водпроект» виступають Загальні збори акціонерів. У загальних зборах можуть брати участь особи, включені до переліку акціонерів, які мають право на таку участь, або їх представники.

Перелік акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах, складається на 24 годину за три робочі дні до дня проведення таких зборів у порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України. Зміни до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах Товариства, після його складення не вносяться.

Більш докладна інформація про організаційно-правовий статус досліджуваного підприємства наведена у його Статуті(додаток 1).

Окрім організаційно-правового статусу досліджуваного підприємства, слід встановити його фінансовий стан, який дасть змогу повноцінно судити про діяльність даного суб'єкта господарювання.

Активи суб'єктів господарювання знаходяться у постійному кругообігу, переходять з однієї форми в іншу, тобто беруть безпосередню участь у господарських процесах підприємства: придбанні, виробництві, реалізації. На кожному етапі одним з завдань бухгалтерського обліку є визначення вартості придбаних внесених у статутний капітал, створених, виготовлених, обмінаних, виявлених при інвентаризації, отриманих у подарунок чи іншим шляхом активів[14, с.198].

В Україні визначена пріоритетною оцінка за історичною (фактичною) собівартістю. Тобто пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання. Разом з цим в практиці вітчизняних підприємств достатньо широко застосовуються й інші види вартості – теперішня, справедлива, ліквідаційна, тощо.

Метою фінансового аналізу є перетворення даних фінансових звітів в інформацію, яка містить висновки щодо тенденцій та перспектив розвитку компанії чи підприємства. Аналіз фінансових звітів виконують у формі горизонтального аналізу та вертикального аналізу.

Горизонтальний аналіз передбачає вивчення динаміки змін статей фінансових звітів у вартісному і відносному вимірі у вигляді абсолютного приросту і темпу приросту показників за рік[44, с.129].

Традиційним є здійснення горизонтального аналізу двох фінансових звітів: Звіт про фінансовий стан та Звіту про сукупний дохід, їх горизонтальний аналіз відображає не тільки розміри змін основних елементів фінансових звітів, але й напрямок причини цих змін (Додаток Б).

Отже, значення показника вартості нематеріальних активів залишається майже стабільним. Тільки в 2016 році даний показник збільшується в співвідношенні до 2015 року, і він становить – 2 тис.(2,9%).

Станом на 2014 рік незавершені капітальні інвестиції становили – 0 тис. грн., тоді як даний показник в 2016 році становив – 448 тис. грн. Це свідчить про, що капітальні інвестиції, які було вкладено в будівництво, виготовлення, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося.

Значення показника довгострокові біологічні активи залишається стабільним за весь період. Підприємство не вкладає кошти в даний актив, що пов'язано із сферою діяльності, відмінною від тваринництва.

Станом на 2014 рік основні засоби становили – 3172 тис.грн., а в 2016 році даний показник становив – 1556 тис.грн. Відносне відхилення 2015 від

2014 року становить – (-22,82%), а відхилення 2016 від 2015 року – (-36,44%). Даний показник зменшується, що негативно впливає на підприємство.

Первісна вартість основних засобів також зменшується. Залишкова вартість основних засобів також з кожним роком зменшувалась.

Сума дохідних вкладень в інвестиційну нерухомість дорівнює – 10075 тис. грн., можна стверджувати, що підприємство інвестувало кошти в майно для подальшого надання в лізинг, оренди чи перепродажу.

На початок 2014 року загальна вартість необоротних активів склала – 5962 тис. грн., на початок 2016 року даний показник склав – 5183, відхилення 2015 до 2014 року – (-14,26%), відхилення 2016 до 2015 року – (-1,39%). Можна зробити висновок, що через деякий час необоротні активи будуть зростати, цей факт свідчить про поліпшення майнового стану підприємства.

Щодо оборотних активів, то спостерігається наступна тенденція. На початку 2016 року сума виробничих запасів становила – 8299 тис. грн. значення показника демонструє збільшення на 81,24%. Це дозволяє підприємству збувати продукцію і послуги, що є позитивним для підприємства.

Після цього спостерігаємо зміну тенденції зменшення суми дебіторської заборгованості за товари, роботи, та послуги на 64,92%, що позитивно впливає на підприємство, так як воно вчасно розраховується за товари, роботи та послуги.

Підприємство не здійснює короткострокові вкладення у фінансові інструменти.

Сума грошових коштів у гривні постійно коливається на розрахунковому рахунку та в касі, що є нормальним для будь-якого підприємства.

На початок 2014 року загальна вартість оборотних коштів становила – 9986 тис. грн. Спочатку спостерігається зменшення оборотних активів на 227 тис. грн. (2,27%), але потім даний показник зростає і становить 1331 тис. грн. (13,64%).

Спостерігається приріст активів, це свідчить про підвищення потенціалу підприємства генерувати прибуток для власників, адже сума активів, що приймає участь у виробничому, інвестиційному та фінансовому процесі росте.

Горизонтальний аналіз двох фінансових звітів: Звіт про фінансовий стан та Звіту про сукупний дохід, їх горизонтальний аналіз відображає не тільки розміри змін основних елементів фінансових звітів, але й напрямок причини цих змін (Додаток В).

Пайовий капітал за весь період залишався незмінним та становив – 5429 тис. грн. Резервний капітал також незмінний за усі роки – 12 тис. грн.

Сума додаткового вкладеного капіталу залишається стабільною, адже підприємство не володіє додатково вкладеним капіталом.

В 2014 році сума нерозподіленого прибутку становила 4801 тис. грн. В 2016 році даний показник зменшується на 0,10%.

На кінець 2014 року сума власного капіталу підприємства становила 640 тис. грн., в 2015 році даний показник становив – 2081 тис. грн., в 2016 – 2114 тис. грн. Це позитивна динаміка, яка свідчить про підвищення добробуту інвесторів і власників підприємства.

На початок досліджуваного періоду, а саме у 2014 році сума довгострокових кредитів від банку становила 1652 тис. грн. У підприємства не було інших довгострокових фінансових зобов'язань протягом усього періоду. Відстрочені податкові зобов'язання на протязі досліджуваного періоду на підприємстві не формувались.

В 2014 році сума короткострокових коштів банків становила 272 тис. грн. В 2014 році сума за кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги (тобто товарні кредити від інших підприємств, які не оформлені векселем) становила 1498 тис. грн. В 2015 році сума збільшується на 37,25% порівняно з попереднім роком. Наступного року приріст залишається позитивним. Наприкінці 2014 року сума кредиторської заборгованості, в

тому числі і товарних кредитів від інших підприємств, становила 2316 тис. грн.

Сума розрахунків із бюджетом на початку 2014 року становила – 190 тис. грн., в 2015 році даний показник становив 203 тис. грн., в 2016 – 358 тис. грн.. Це означає, що підприємство раціонально використовує свої кошти, і позитивний приріст в 2016 становить на 76,35% більше, ніж за минулий рік.

Сума короткострокових зобов'язань постійно зростає, що негативно впливає на поточну ліквідність підприємства.

Підприємство не формує резервів майбутніх витрат і платежів.

Сума доходів майбутніх періодів залишається на стабільному рівні. Підприємство не розпоряджається доходами майбутніх періодів на протязі періоду дослідження.

В 2014 році спочатку спостерігається зменшення показника на 1,97%. Але в 2016 році порівняно з попереднім даний показник збільшився на 13,64%. Цей факт свідчить про підвищення загальної суми фінансових ресурсів підприємства, що використовується для здійснення своєї діяльності.

Фінансові результати – в цьому розділі виділяються показники, які дають змогу визначити фінансовий результат від надзвичайної та звичайної діяльності з розподілом її на операційну, інвестиційну і фінансову. Проведемо горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати підприємства(Додаток Г).

В 2014 році чистий дохід від реалізації продукції становив 1898 тис. грн. В 2015 році приріст склав 22,39% порівняно з роком раніше. В 2016 році сумарний обсяг чистого доходу збільшується на 136,93% порівняно з попереднім роком. Приріст обсягу наданих товарів та послуг позитивно впливає на фінансове становище підприємства, збільшує його частину ринку. На кінець 2016 року сумарний обсяг чистого доходу становив 5504 тис. грн.

В 2014 та 2015 роках приріст собівартості продукції перевищує приріст виручки. Це однозначно негативна тенденція, яка вказує на те, що в підприємства залишається менше коштів для здійснення інших витрат. Проте

в 2016 році ситуація протилежна і собівартість змінюється більш повільним темпом порівняно з сумою виручки. Приріст значення показника становить 31,22% порівняно з роком раніше.

В 2016 році сума валового прибутку становила 195 тис. грн., це свідчить про ефективний контроль за собівартістю продукції.

В 2015 році сума валового збитку становила 1723 тис. грн., а в 2014 – 1282 тис. грн., це означає перевищення собівартості над доходами від реалізації товарів, робіт та послуг підприємства.

На початок 2014 року сума адміністративних витрат становила 1015 тис. грн. в 2015 році становив 1208 тис. грн., а в 2016 – 1250 тис. грн.

В 2015 році сума фінансового результату від операційної діяльності становила 1491 тис. грн. Негативне значення показника означає низьку ефективність операційного процесу.

Станом на 2014 рік обсяг доходів в інших організаціях склав 126 тис. грн., в 2015 даний показник становив 900 тис. грн., а в 2016 – 75 тис. грн. Очевидно, що підприємство отримує прибуток від інвестування фінансових ресурсів у цінні папери, що свідчать про участь у статутному фонді інших підприємств.

В 2015 році сума фінансового результату від операційної діяльності до оподаткування становила 1441 тис. грн., в 2016 році даний показник становив – 43 тис.грн., в той час як в 2014 році він був від'ємним і становив – 1700 тис. грн.

Сума чистого прибутку в 2015 році становить 1441 тис. грн., в 2016 році – 35 тис. грн. Негативне або низьке значення показника вказує на необхідність шукати шляхи зниження витрат і підвищення доходів підприємства.

Як результат розглянутих вище факторів підприємство сформувало позитивний чистий фінансовий результат в 2015 році, який склав 1441 тис. грн. Сума чистого прибутку в 2016 році складає 35 тис. грн. Це позитивне

явище, яке свідчить про те, що підприємство діє ефективно і може генерувати прибуток для своїх інвесторів.

Вертикальний аналіз полягає у визначенні питомої ваги окремих статей фінансових звітів. При вертикальному аналізі Звіту про фінансовий стан за 100% приймають загальну вартість активів, а при аналізі Звіту про сукупний дохід за 100% приймають виручку.

Для нормальної діяльності компанії необхідним є баланс між короткостроковими активами та їх джерелами з одного боку, і довгостроковими активами та їх джерелами, з іншого. Отже, поточні активи і поточні зобов'язання відображають короткострокові аспекти діяльності компанії, а непоточні активи, власний капітал та непоточні зобов'язання характеризують довгостроковий аспект її діяльності (Додаток Д).

В 2014 році активи підприємства склалися на 59,70% із необоротних активів та 40,30% із оборотних активів. Найбільш важливими елементами оборотних активів були виробничі запаси, які становили 17,75% від загальної суми активів. Також дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги – 7,58% від загальної суми активів. Головними необоротними активами протягом року були основні засоби (31,76% від загальної суми активів), інвестиційна нерухомість – 27,91%.

Щодо 2015 року, то активи склалися з 52,38% з необоротних активів та 47,62% з оборотних активів. Найбільш важливими елементами оборотних активів були виробничі запаси, які становили 26,66% від загальної суми, дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги – 6,65% від загальної суми активів. Головними необоротними активами протягом року були основні засоби – 25,08% від загальної суми активів, а також інвестиційна нерухомість, яка склала 27,20% від загальної суми активів.

Станом на 2016 рік активи підприємства складаються з необоротних активів на 46,74%. Решта 53,26% припадає на оборотні активи. Найбільш важливими елементами оборотних активів виступають виробничі запаси (30,69% від загальної суми активів), дебіторська заборгованість за товари,

роботи та послуги – 4,14% від загальної суми активів. Головними необоротними активами протягом року були основні засоби, які становили 14,03% від загальної суми активів, інвестиційна нерухомість – 28,66% від загальної суми активів.

Вертикальний аналіз показує структуру засобів підприємства та їх джерел. Проведемо вертикальний аналіз пасивів підприємства(Додаток Е).

Щодо структури пасивів, то вона мала наступний вигляд протягом досліджуваного періоду. В 2014 році пасиви склалися 6,41% з власного капіталу, на 16,54% з довгострокових зобов'язань і на 77,05% з поточних зобов'язань. Частка власного капіталу була невисокою. При позитивному значенні ефекту фінансового левереджа доцільно зменшити цей показник. Основу власного капіталу становили пайовий капітал (54,37% від загальної суми пасивів), резервний капітал – 0,12% від загальної суми пасивів, нерозподілений прибуток становив 48,10% від загальної суми пасивів.

Основу зобов'язань підприємства становили довгострокові кредити банків (16,54% від загальної суми пасивів), а також короткострокові кредити банків – 2,72% від загальної суми пасивів. Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги склала 15,00% від загальної суми пасивів, кредиторська заборгованість з розрахунку з оплати праці – 2,37% від загальної суми пасивів. Інші поточні зобов'язання (49,79% від загальної суми пасивів).

В 2015 році пасиви склалися на 21,32% власного капіталу, на 78,68% з поточного зобов'язання. Частка власного капіталу була надто високою порівняно з попереднім роком. Основними джерелами власного капіталу були пайовий капітал (55,63% від загальної суми пасивів), резервний капітал – 0,12% від загальної суми пасивів, а також нерозподілений прибуток який складав 34,43% від загальної суми пасивів.

Основними джерелами зобов'язань були кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги (21,07% від загальної суми пасивів), кредиторська заборгованість з розрахунку з оплати праці – 0,64% від

загальної суми пасивів. Інші поточні зобов'язання (48,66% від загальної суми пасивів).

В 2016 році пасиви склалися на 19,06% власного капіталу та 80,94% поточних зобов'язань. Частка власного капіталу знаходиться в нормативних межах. Власний капітал формували пайовий капітал (48,95% від загальної суми пасивів), резервний капітал – 0,11% від загальної суми пасивів, а також нерозподілений прибуток склав 30,00% від загальної суми пасивів.

Основні зобов'язання становили кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги (20,88% від загальної суми пасивів), кредиторська заборгованість з розрахунку з оплати праці – 0,69% від загальної суми пасивів. Інші поточні зобов'язання (40,89% від загальної суми пасивів).

Отже, проведення аналізу активів та пасивів підприємства дозволило зробити висновки, щодо того, що власний та залучений капітал є головним індикатором визначення фінансового стану господарської діяльності підприємства, який підлягає аналізу, а тому потребує удосконалення методики аналізу руху пасивів. Методика проведення аналізу активів та пасивів у широкому значенні передбачає систематизацію усіх економічних процесів, на які впливає структура активів та пасивів з метою розрахунку усіх можливих економічних показників, на які вони мають вплив, і які у майбутньому будуть використанні при проведенні експрес-аналізу або поглибленого аналізу. Метою такого аналізу є діагностика стану активів та пасивів заради формування інформаційної бази, вивчення якої сприятиме здійсненню якісного аналізу фінансового стану підприємства та його складових.

Розглядаючи горизонтальний підприємства можливо зробити такий висновок, що якість балансу на 2016 рік у порівнянні з 2015 роком збільшилась. Вертикальний аналіз підтверджує висновки, зроблені на основі результатів горизонтального аналізу щодо покращення якості балансу. Дійсно, збільшилась питома вага грошових коштів та їх еквівалентів, власного капіталу, і навпаки, знизилась питома вага дебіторської

заборгованості. Іншими словами збільшилась питома вага «здорових» статей і знизилась питома вага «хворих» статей балансу.

2.2 Оцінка показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності підприємства

Ліквідність підприємства – це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Вона характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості.

Результат розраховується як коефіцієнт ліквідності за інформацією з відповідної фінансової звітності[30, с.116].

Розглянемо показники ліквідності підприємства. Це одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Аналіз ліквідності здійснюється на основі його Балансу(Додаток Ж).

Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчить той факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їх реальні надходження. Результати даного аналізу наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Показники ліквідності ПАТ «СБК «Водпроект» за 2014-2016роки

Показники	Роки			Відхилення 2016 від 2014 р, (+,-)
	2014	2015	2016	
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,52	0,61	0,66	0,14
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,26	0,26	0,25	-0,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,001	0,001	-0,01
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,26	0,25	0,22	-0,04

Зробивши аналіз ліквідності підприємства, можна стверджувати наступне. Коефіцієнт поточної ліквідності або коефіцієнт покриття в 2014 році становив 0,52, в 2015 – 0,61, а в 2016 році даний показник становив 0,66.

Тобто даний показник з кожним роком збільшується. Це характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом періоду залишається стабільним. Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2014 році становив 0,01, а в 2015 та 2016 роках даний показник складає 0,001. Це характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості залишається протягом періоду майже стабільним. В 2014 році даний показник складає 0,26, в 2016 – 0,22. Це означає, що підприємство здатне розраховуватись з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року. Це є досить позитивним.

Головним етапом фінансового стану підприємства є аналіз фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість показує стан його фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, який забезпечує збереження ніши міжнародного ринку, розвиток підприємства за рахунок за рахунок росту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого ризику зовнішньоекономічної діяльності. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупатись за рахунок грошових надходжень, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування активів.

Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використанням. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за різними критеріями:

На основі цих показників можна оцінити рівень платоспроможності підприємства та можливість швидко погашати свої зобов'язання. Результати даного аналізу наведемо в табл. 2.3[41, с.241].

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості ПАТ «СБК «Водпроект» за 2014-2016 роки

Показники	Роки			Відхилення 2016 від 2014 р, (+,-)
	2014	2015	2016	
Власні обігові кошти	-3670	-3031	-3069	-571
Коефіцієнт забезпечення оборотів активів власними коштами	-0,91	-0,65	-0,52	-0,39
Маневреність робочого капіталу	-0,54	-0,88	-1,18	0,64
Маневреність власних обігових коштів	-0,03	-0,01	-0,04	0,01
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	-1,84	-1,13	-0,85	-0,99
Коефіцієнт покриття запасів	-2,53	-1,13	-0,85	-1,68
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,06	0,21	0,19	0,13
Коефіцієнт фінансової залежності	0,94	0,79	0,81	-0,13
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	-5,73	-1,46	-1,45	-4,28
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,94	0,79	0,81	-0,13
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,07	0,27	0,24	0,17
Показник фінансового левериджу	2,58	0	0	-2,58
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,23	0,21	0,19	-0,04

Виходячи з розрахунків, проведених в табл. 2.7 можна зробити наступні висновки, що більшість показників знизилася, зокрема збільшився показник коефіцієнту фінансової незалежності, в 2014 році даний показник становив 0,06, а в 2016 –0,19. Коефіцієнт фінансової залежності протягом періоду залишається майже стабільним. В 2016 році дані показники становили 0,81 та 0,19 відповідно, а це означає, що з 1 гривні капіталу підприємства 81 коп. є власними ресурсами, а 19 коп. – залученими. Це є досить позитивним для підприємства.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації, вихід на ринок праці і капіталу тощо. Ділова

активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства (табл. 2.4) [2, с. 29].

Таблиця 2.4

Показники ділової активності ПАТ «СБК «Водпроект» за 2014-2016 роки

Показники	Роки			Відхилення 2016 від 2014 р, (+,-)
	2014	2015	2016	
Оборотність активів	0,19	0,24	0,50	0,31
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,19	0,24	0,50	0,31
Період одного обороту обігових коштів	1894,74	1500	720	-1174,74
Коефіцієнт оборотності запасів	2,1	1,96	1,81	-0,29
Період одного обороту	171,43	183,67	198,9	27,47
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,94	1,18	2,76	1,82
Період погашення дебіторської заборгованості	382,98	305,08	130,43	-252,55
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,25	0,30	0,61	0,36
Період погашення кредиторської заборгованості	1440	1200	590,16	-849,84
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,97	1,12	2,60	-0,37

Провівши аналіз ділової активності підприємства можна стверджувати наступне. Оборотно́сть активів в 2014 році склала 0,19, в 2015 – 0,24, 2016 – 0,50, тобто даний показник з кожним роком збільшується, це означає, скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів, інвестованих в активи. Коефіцієнт оборотності обігових коштів – це кількість оборотів обігових коштів за період, скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів. Даний показник збільшується з кожним роком, що є позитивним для підприємства. Коефіцієнт оборотності запасів в 2014 році становив 2,1, в 2015 – 1,96, 2016 – 1,81, тобто даний показник з кожним роком зменшується, це означає, що дане підприємство не інвестує свої кошти в запаси. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості складає на 2014 рік 0,94, на 2015 – 1,18, 2016 – 2,76. Даний показник з кожним роком

збільшується, це є позитивним для підприємства. Це означає, у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Період погашення дебіторської заборгованості – це середній період інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення, в 2014 році даний показник становить 382,98, в 2016 – 130,43. Даний показник зменшується, це є нормальним для підприємства. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – це у скільки разів виручка перевищує середньорічну кредиторську заборгованість, в 2014 році даний показник склав 0,25, в 2015 – 0,30, 2016 – 0,61. Даний показник збільшується з кожним роком, що є нормальним для підприємства. Коефіцієнт оборотності власного капіталу в 2014 становив 2,97, в 2015 – 1,12, 2016 – 2,60. Даний показник значно зменшився в 2015 році, але приріст відбувся вже в 2016 році, це означає, що чиста виручка від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу, даний показник має збільшуватись з кожним роком.

Таким чином, нами було проведено аналіз ПАТ «СБК «Водпроект». За результатами обрахованих вище показників можна зробити висновок, що у 2016 році фінансовий стан досліджуваного об'єкта досить помітно покращився. Забезпечення запасів власними оборотними активами значно зросло, збільшилася рентабельність підприємства.

2.3 Прибутковість підприємства як основа стабільності фінансового стану

Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його прибуток, який формується як фінансовий результат за всіма видами його діяльності: операційна, інвестиційна, фінансова.

Операції формування та розподілу прибутку підприємства представлені у звіті про фінансові результати підприємства (Додаток 3).

Процеси формування прибутку підприємства передбачають визначення валового прибутку (збитку), прибутку (збитку) від операційної діяльності, прибутку (збитку) від проведення інвестиційної і фінансової діяльності.

Формування прибутку на підприємстві завершується визначенням величини прибутку від звичайної діяльності до оподаткування.

Діяльність будь-якого підприємства супроводжується безперервним рухом грошових коштів. Спочатку вони надходять на рахунки підприємства, формуючи його фінансові ресурси, а потім витрачаються за певними напрямками з метою досягнення конкретних цілей, визначених підприємством, та отримання прибутку[26, с.39].

Сформований на підприємстві прибуток від звичайної діяльності до оподаткування є спільною власністю підприємства, держави і в окремих випадках фінансової системи. Розподіл прибутку в рамках діючих законодавчих актів характеризує відносини між підприємством, з одного боку, та державою й фінансовою системою – з другого.

На першому етапі розподілу прибутку визначається частка держави в частині відрахувань до бюджету суми податку на прибуток, податку на транспортні засоби, податку на землю й податку на нерухомість.

Якщо підприємство користується довгостроковим кредитом, то на другому етапі розподілу прибутку визначається обсяг процентних платежів за довгостроковий кредит та погашення основної суми боргу. Після проведення таких платежів у Державний бюджет і фінансову систему формується величина чистого прибутку, який є повністю власністю підприємства й використовується за напрямами, що визначаються статутом підприємства та його органами управління[28, с.78].

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства містить такі обов'язкові елементи дослідження:

- зміни кожного показника за поточний аналізований період;
- структури відповідних показників і їхніх змін;
- динаміку зміни показників фінансових результатів за кілька звітних періодів.

Для аналізу оцінки рівня і динаміки показників фінансових результатів діяльності підприємства складається таблиця (табл. 2.5), у якій використовуються дані звітності підприємства.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових результатів діяльності ПАТ «СБК «Водпроект»

Показник	2015 рік, тис.грн	2016 рік, тис. грн	У відсотках до базисного значення
Чистий дохід від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	2323	5504	237
Собівартість реалізованої продукції	4046	5309	131
Валовий прибуток	0	195	100
Адміністративні витрати	1208	1250	10
Витрати на збут	1	1	100
Інші операційні витрати	430	422	-98
Фінансовий результат від операційної діяльності	1491	0	0
Інші фінансові доходи	0	0	
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	1441	43	-30
Чистий фінансовий результат	1441	35	-24

За попередній період підприємство отримувало 1441 тис. грн. чистого прибутку, а за звітний період – 35 тис. грн. Спостерігається зменшення даного показника, що не є позитивним для досліджуваного підприємства. Це пов'язано з незначним підвищенням собівартості продукції (товарів, робіт, послуг).

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до власного капіталу. В 2014 році даний показник становив 0, а в 2016 році – 1,66. В 2016 році порівняно з 2015 даний показник зменшився, і становив на 41,72% менше. Але в порівнянні 2016 року з 2014, то він становив 100%. Тобто 100% грошових одиниць чистого прибутку «заробила» кожна грошова одиниця, вкладена власниками капіталу.

Прибуток показує абсолютний ефект діяльності підприємства без урахування використаних при цьому ресурсів, тому його слід доповнювати

показником рентабельності. Ступень прибутковості підприємства і характеризує рентабельність.

Рентабельність – це якісний, вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або ступень використання ресурсів, що є в наявності, в процесі виробництва реалізації продукції.

Фірма рентабельна, якщо суми виторгу достатньо не тільки для сплати витрат на виробництво, але і для утворення прибутку. Таким чином, рентабельність характеризує ефективність роботи підприємства, дає уявлення про спроможність підприємства збільшувати свій капітал[30,с.114].

Здійснено аналіз рентабельності підприємства. Показники рентабельності є обов'язковими елементами аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. Вони характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), окупність витрат (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники рентабельності ПАТ «СБК «Водпроект» за 2014-2016 роки

Показники	Роки			Відхилення 2016 від 2014 р, (+,-)
	2014	2015	2016	
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування	0	14,77	0,39	0,39
Рентабельність капіталу за чистим прибутком	0	0,15	0,03	0,03
Рентабельність власного капіталу	0	0,69	0,02	0,02
Рентабельність виробничих фондів	0	0,18	0,005	0,005
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	-1,21	-1,26	-0,19	1,02
Рентабельність витрат	-0,55	-0,56	-0,16	0,39
Коефіцієнт реінвестування	0	333	95,06	95,06
Період окупності капіталу	0	6,77	316,86	316,86
Період окупності власного капіталу	0	1,44	60,40	60,40

Виходячи з розрахунків, проведених в табл. 2.6 можна зробити наступні висновки. Рентабельність активів за прибутком від звичайної

діяльності до оподаткування зменшилась в порівнянні 2016 року від 2015, проте збільшилась в порівнянні 2016 від 2014. Даний показник показує скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи. Рентабельність капіталу за чистим прибутком також в порівнянні 2016 з 2015 роком менша, в 2015 році даний показник становив 0,15, в 2016 – 0,03. Рентабельність власного капіталу – скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу в 2016 році даний показник складає 0,02. Рентабельність виробничих фондів – скільки припадає чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів, в 2016 році він становить 0,005. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації в 2014 році становить -1,21, а в 2016 році даний показник складає -0,19, тобто даний показник зростає в 2016 році, порівняно з попередніми роками. Це означає, скільки припадає прибутку від реалізації на одиницю виручки. Рентабельність витрат – скільки прибутку від реалізації припадає на одиницю витрат на виготовлення і реалізацію продукції. Даний показник в 2014 році складає -0,55, а в 2016 році він становить -0,16, тобто даний показник в 2016 році збільшується, порівняно з попередніми роками, що є нормальним для підприємства. Коефіцієнт реінвестування – скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу, в 2016 році даний показник становить 95,06. Період окупності власного капіталу означає, за який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком, в 2016 році показник складає 60,40.

Внутрішні фактори впливу на прибуток підприємства – це фактори, які залежать від діяльності підприємства: обсяг діяльності підприємства, стан та ефективність використання ресурсів підприємства, рівень доходів, рівень витрат.

Зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства – це фактори, які не залежать від діяльності підприємства: державне регулювання цін в сучасних умовах на товари, які входять до споживчого кошика, подорожчання послуг інших галузей народного господарювання, система

оподаткування, зміна нормативних документів по кредитуванню, збільшення облікової ставки за користування кредитними, політика держави по формуванню доходів, відсутність індексації по формуванню доходів, відсутність індексації доходів населення залежно від темпів інфляції[25, с. 30].

Отже, будучи джерелом виробничого і соціального розвитку, прибуток займає провідне місце в забезпеченні самофінансування підприємства, можливості яких багато в чому визначаються тим, наскільки доходи перевищують витрати. Проте для оцінки ефективності роботи підприємства недостатньо використання показника прибутку, оскільки його наявність ще не означає, що підприємство працює добре. Тому для визначення ефективності вироблених витрат необхідно використовувати відносний показник – рівень рентабельності (прибутковості).

Проблематика прибутковості підприємств охоплює питання виникнення прибутку в процесі виробництва, його формування у сфері обслуговування і розподілу і використання для капіталізації. Для вирішення цієї проблеми необхідно системно аналізувати прибутковість підприємств і чинники, що на неї впливають, постійно відстежувати і встановлювати резерви збільшення прибутку і комбінувати різноманітні шляхи підвищення рівня прибутковості.

2.4 Діагностика фінансового стану підприємства з ідентифікацією банкрутства

Діагностика діяльності підприємства, з економічного погляду – це періодичне дослідження відповідного стану підприємства, яке має на меті уточнення тенденцій розвитку усіх видів його діяльності в траєкторії життєвого циклу та ухвалення економічно та соціально обґрунтованих коригувальних рішень.

З організаційного погляду, діагностика – це система методів, прийомів і методик проведення досліджень для визначення цілей функціонування

суб'єкта господарювання, способів її досягнення, виявлення проблем і вибору варіантів їхнього розв'язання[40, с.165].

Вирішення сучасних проблем стабілізації національної економіки, досягнення високих темпів стійкого економічного зростання, забезпечення соціального розвитку суспільства вимагає вдосконалення процесу управління. Цей процес реалізується через управлінські рішення, які визначають результати діяльності і окремого підприємства. Забезпечення високої якості управлінських рішень є комплексною проблемою, яка залежить від багатьох чинників. За цих умов актуальності набуває створення такої системи підтримки прийняття рішень, яка б дозволяла вчасно ідентифікувати стан керованої системи навіть за обмеженої інформації і непрямих ознак посилення кризових тенденцій, а також створювати базу для прогнозування можливих наслідків. Ці задачі вирішуються в процесі діагностики фінансового стану підприємства як складової частини антикризового управління. Вирішення сучасних проблем стабілізації національної економіки, досягнення високих темпів стійкого економічного зростання, забезпечення соціального розвитку суспільства вимагає вдосконалення процесу управління[33, с.88].

Діагностика фінансового стану є багатофакторною системою підтримки прийняття управлінських рішень, заснованою на принципово новій антисипативній концепції управління. Така система покликана забезпечувати комплексне виявлення, аналіз, ліквідування та прогнозування проблем підприємства з метою забезпечення прийняття випереджуючих управлінських рішень, спрямованих на досягнення його стратегічних та тактичних цілей[42, с.52].

У даний час фінансово-економічна криза в Україні, особливо через корупційно-олігархічну модель ринкових відносин та військову агресію з боку Російської Федерації, негативно впливає на фінансове становище вітчизняних підприємств.

У контексті цього виникає необхідність у розробці теоретико-методичної бази формування та використання системи діагностики фінансового стану підприємства з метою попередження кризових явищ і попередження настання банкрутства[40, с. 166].

Фінансовий стан відображає наявність фінансових ресурсів у підприємства та рівень забезпеченості коштами, що необхідні для здійснення господарської діяльності, підтримання відповідного рівня праці та проведення грошових розрахунків з іншими підприємствами.

Що стосується діагностики фінансового стану підприємства, то вона передбачає встановлення стану підприємства за рахунок проведення відповідного комплексу процедур, спрямованих на дослідження факторів та причин, що викликали такий стан, визначення можливостей підприємства відносно реалізації ним стратегічних і тактичних цілей і підготовки відповідної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень[8, с. 173].

Діагностику фінансового стану підприємства доцільно проводити у три етапи:

1. організаційний, визначається мета та завдання, проводиться відбір методів та прийомів, формується інформаційна база та аналітичний баланс;
2. розрахунковий, який передбачає в свою чергу:
 - встановлення головних напрямів оцінювання;
 - відбір ключових фінансових показників за кожним із напрямів оцінювання;
 - обчислення значень фінансових показників;
 - встановлення вагомості кожного з фінансових показників;
 - формування груп узагальнених показників;
 - здійснення інтегрального оцінювання фінансового стану підприємства.

3. заключний, узагальнюються та систематизуються результати оцінювання і розробляється програма фінансового оздоровлення підприємства, яка містить відповідні рекомендації[40, с. 167].

Діагностика фінансового стану підприємства з метою попередження кризи та ідентифікацією банкрутства являє собою процес оцінювання теперішнього фінансового становища підприємства, динаміки його зміни, а також майбутніх перспектив за допомогою ґрунтовного аналізу певного набору бізнес-індикаторів для прийняття результативних управлінських рішень, спрямованих на попередження кризи та виявлення причин настання банкрутства[42, с.53].

Діагностика фінансового стану підприємства проводиться за такими ключовими бізнес-індикаторами:

- індикатор рентабельності (показник рентабельності продажу, показник рентабельності власного капіталу, показник рентабельності продукції);
- індикатор ліквідності (коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності);
- індикатор платоспроможності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт власної платоспроможності, коефіцієнт поточної платоспроможності, коефіцієнт втрати платоспроможності);
- індикатор фінансової незалежності (коефіцієнт фінансової автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власного капіталу);
- індикатор ділової активності (коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, показник терміну погашення дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, показник терміну погашення кредиторської заборгованості).

Таким чином діагностику фінансового стану підприємства з метою попередження кризи та ідентифікації банкрутства рекомендується проводити

за індикаторами рентабельності, ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності та ділової активності.

Індикатор рентабельності характеризує рівень прибутковості діяльності підприємства.

Індикатор ліквідності визначає здатність підприємства швидко перетворювати свої активи у грошові кошти.

Індикатор платоспроможності відображає можливість підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами за певний період часу.

Індикатор фінансової незалежності визначає рівень забезпеченості підприємства грошовими засобами.

Індикатор ділової активності відображає оборотність коштів підприємства.

Діагностику фінансового стану підприємства з метою попередження кризи та ідентифікації банкрутства рекомендується проводити одним із якісних та водночас неформалізованих методів аналізу фінансового стану підприємства – методом експертних оцінок, оскільки він є універсальним та підходить до будь-якого суб'єкта господарювання незалежно від форми власності та сфери функціонування[40, с. 168].

У фазі кризи необхідно прагнути до стабілізації фінансово-економічного стану, тому першорядного значення набуває підтримка платоспроможності підприємства та забезпечення стабільного становища. Виявлення несприятливих тенденцій розвитку підприємства з метою своєчасної санації та запобігання банкрутству, а також його передбачення, є найважливішим завданням.

Санація – це сукупність усіх заходів, які спроможні привести підприємство до фінансового оздоровлення; система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді[33, с. 87].

Дослідження стану внутрішнього середовища – необхідний етап процесу прогнозування, оскільки дає можливість визначити наявність кризової ситуації, але слід зазначити, що на господарську діяльність підприємства можуть впливати численні та різноманітні чинники[9, с.102].

Проблема кризи та банкрутства підприємства має не тільки локальний, а й загальнодержавний характер, тому що в банкрутстві не зацікавлений жоден суб'єкт. У світовій практиці проводять дослідження на прикладі підприємств із розвинутою ринковою економікою. Економічна теорія запропонувала низку моделей прогнозування фінансово-економічного стану та банкрутства підприємства, серед яких найвідоміші моделі:

1. Альтмана (США);
2. Охе-Вербаєра (Бельгія);
3. Кізі-Мак Гуїннеса (Велика Британія);
4. Охе-Джуса_Де Воса (Бельгія).

Для фінансово-економічної діагностики підприємств у світовій практиці використовують різні методи, серед яких, на думку фахівців, доцільно застосовувати найпростіший експрес-аналіз ризику банкрутства підприємства.

Найчастіше для прогнозування ймовірності банкрутства використовують аналітичну модель Альтмана, розроблену в 60-ті роки відомим західним вченим Б. Альтманом – алгоритм інтегральної оцінки загрози банкрутства суб'єкта господарювання, що ґрунтується:

- На комплексному обліку найважливіших показників, що діагностують кризовий стан;
- Аналізі поточної та прогнозуванні майбутньої платоспроможності;
- Застосуванні двох показників: коефіцієнтів поточної ліквідності та забезпеченості власними коштами, які розраховуються за даними кварталних і річних балансів.

Багато сучасних українських підприємств перебувають у кризовому стані, який вимагає впровадження антикризових заходів, а наука і практика антикризового управління нині перебувають у стадії початкового розвитку.

Проте успіхи та невдачі українських, а також пострадянських підприємств слід розглядати як результат взаємодії низки чинників:

- Зовнішніх (попит на ринку послуг, рівень доходів населення, стан науки, техніки тощо);
- Внутрішніх (стратегія підприємства, принципи його діяльності, ресурси, їхнє використання, маркетинг та ін..)

Здатність підприємства пристосуватися до змін технологічних, економічних і соціальних чинників – гарантія не тільки його виживання, а й успішної діяльності[16, с. 45].

У даний час найбільш широкого поширення набула розроблена в 70-х рр. ХХ століття система показників Вільяма Бівера. Суть роботи, проведеної відповідним фінансовим аналітиком, полягала в тому, що в ній аналізувалися чисті грошові потоки, їх відношення до загальної суми боргу. Система показників Бівера і їх значення для визначення фінансової нестійкості підприємства представлена в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Система показників Бівера*

Показник	Формула розрахунку	Значення показника		
		3	4	5
1	2			
Коефіцієнт Бівера	$(\text{Чистий прибуток} + \text{Амортизація}) / (\text{Довгострокові} + \text{Короткострокові зобов'язання})$	0.40 – 0.45	0.17	-0.15
Рентабельність активів	$(\text{Чистий прибуток} * 100) / \text{Активи}$	6-8	4	-22
Фінансовий леверидж	$(\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Короткострокові зобов'язання}) / \text{Активи}$	≤ 0.37	≤ 0.50	≤ 0.80
Коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом	$(\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}) / \text{Активи}$	0.40	≤ 0.30	-0.06
Коефіцієнт покриття	$\text{Оборотні активи} / \text{Короткострокові зобов'язання}$	≤ 3.2	≤ 2	≤ 1

*Джерело: [49, с.35]

Одержувані значення показників фінансової стійкості підприємства порівнюються з їхніми нормативними значеннями для трьох можливих станів підприємства.

Показники, наведені в колонці №3, характеризують підприємства з високою фінансовою стійкістю. Для підприємств з коефіцієнтами, що відповідають значенням показників у колонці №4, існує ймовірність банкрутства протягом найближчих п'яти років. Для підприємств, фінансовий стан яких характеризується показниками колонки №5, ймовірність банкрутства надзвичайно висока в найближчий час, тобто протягом одного року.

Вивчення теоретико-методологічних засад антикризового управління свідчить, що у практиці діагностики кризового стану вітчизняних підприємств практично немає моделей прогнозування, які враховують національну специфіку.

Перспективи в подальшому напрямі полягають у формуванні системи цілей діагностики діяльності підприємства з урахуванням часткової діагностичної цілі – діагностики фінансового стану підприємства з метою попередження кризи та ідентифікації банкрутства[49, с. 36].

Усі методи діагностики банкрутства поділяються на кількісні та якісні. В дослідженнях найбільш поширеними серед кількісних методів прогнозування банкрутства є зарубіжні та вітчизняні факторні моделі, де факторами виступають окремі показники фінансової діяльності підприємства.

Після аналізу розроблених зарубіжних методик діагностики ймовірності банкрутства для розрахунків обрано чотири моделі.

1. Модель Альтмана (1968р.):

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5 \quad (1)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів;

X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів;

X_3 – відношення вартості власного капіталу до вартості всіх зобов'язань;

X_4 – відношення доходу від реалізації до всіх активів.

Якщо значення $Z < 1,8$ – тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ – висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ – можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ – дуже низька.

2. Модель Р. Ліса (1972р.):

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4 \quad (2)$$

де, X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів;

X_2 – відношення прибутку від реалізації до всіх активів;

X_3 – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів;

X_4 – відношення власного капіталу до позичкового капіталу.

Якщо значення $Z > 0,037$ – висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ – граничне значення; $Z < 0,037$ – низька ймовірність банкрутства.

3. Модель Р. Таффлера (1977р.):

$$Z = 0,53X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4 \quad (3)$$

де X_1 – відношення прибутку від реалізації продукції до поточних зобов'язань;

X_2 – відношення оборотних активів до всіх зобов'язань;

X_3 – відношення поточних зобов'язань до всіх активів;

X_4 – відношення власного капіталу до позичкового капіталу.

Якщо значення $Z < 0,2$ – ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ – можливе банкрутство; $Z > 0,3$ – ймовірність банкрутства низька.

4. Модель Г. Спрінгейта (1978р.):

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4 \quad (4)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів;

X_2 – відношення чистого прибутку до оподаткування і всіх активів;

X_3 – відношення чистого прибутку до оподаткування і поточних зобов'язань;

X_4 – відношення доходу від реалізації продукції до всіх активів.

Якщо значення $Z < 0,862$ – підприємство є потенційним банкрутом; $Z = 0,862$ – граничне значення ймовірності банкрутства; $Z > 0,862$ – відсутність ймовірності банкрутства.

Після аналізу найбільш поширених зарубіжних методик діагностики ймовірності банкрутства (1 – 4), можна зазначити, що основна їх перевага в простоті розрахунків та можливості використання під час проведення зовнішнього діагностичного аналізу. Так модель (1) відображає різні аспекти господарської діяльності підприємства. Вона надає можливість динамічного прогнозування змін фінансової стійкості та інтерпретації інтегрального показника. В моделі (4) похибка прогнозу не перевищує 10% ; тобто забезпечується достатній рівень надійності прогнозування ймовірності банкрутства[67, С. 179].

Головним недоліком усіх зарубіжних моделей є те, що вони розроблені за результатами дослідження підприємств США й Західної Європи. Вагові коефіцієнти не адаптовані до сучасних умов трансформації вітчизняної економіки й не враховують специфіку діяльності українських підприємств, а саме: систему бухгалтерського обліку, податкове законодавство, значний вплив інфляції на формування фінансових показників, галузеву приналежність підприємства тощо. Отже, ці моделі мають кілька суттєвих обмежень. Їх можна використовувати тільки як додаткові моделі паралельно з сучасними вітчизняними моделями.

Можна зазначити, що спроби застосування зарубіжних моделей прогнозування ймовірності банкрутства у вітчизняних умовах не надають точних результатів. Були запропоновані різноманітні способи адаптації цих моделей до вітчизняних умов, але рівень коректності отриманих результатів також викликає сумніви у фахівців.

Результати оцінки ймовірності банкрутства ПАТ «СБК «Водпроект» з використанням зарубіжних моделей діагностики загрози банкрутства підприємства наведено в табл. 2.8.

**Розрахунок ймовірності банкрутства ПАТ «СБК «Водпроект» за
2014-2016 роки (моделі 1- 4)**

Роки	Зарубіжні моделі визначення ймовірності банкрутства			
	США	Велика Британія		США та Канада
	Модель Е. Альтмана	Модель Р. Ліса	Модель Р. Таффлера	Модель Г. Спрінгейта
2014	Z < 1,8 ймовірність банкрутства дуже висока	Z > 0,037 низька ймовірність банкрутства	Z > 0,3 низька ймовірність банкрутства	Z < 0,862 підприємство є потенційним банкрутом
2015	Z < 1,8 ймовірність банкрутства дуже висока	Z > 0,037 низька ймовірність банкрутства	Z > 0,3 низька ймовірність банкрутства	Z < 0,862 підприємство є потенційним банкрутом
2016	Z < 1,8 ймовірність банкрутства дуже висока	Z > 0,037 низька ймовірність банкрутства	Z > 0,3 низька ймовірність банкрутства	Z < 0,862 підприємство є потенційним банкрутом

Задачу складності використання зарубіжних методик у практиці оцінювання фінансового стану українських підприємств, спробував розв'язати вітчизняний економіст Терещенко О.О., який розробив модель з 6-ма змінними. Сучасний український учений А.В. Матвійчук виконав аналіз проведених експериментів та виявив значну невідповідність відомих раніше дискримінантних моделей умовам трансформаційної економіки, а також показав досить високу точність передбачення банкрутств підприємства із використанням власної «моделі оцінки суб'єктивної ймовірності банкрутства».

5. Модель О.О. Терещенка (2004р.):

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6 \quad (5)$$

де, X_1 – відношення доходу від реалізації до усіх зобов'язань;

X_2 – відношення всіх активів до усіх зобов'язань;

X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

X_4 – відношення чистого прибутку до доходів від реалізації;

X_5 – відношення виробничих запасів до доходу від реалізації;

X_6 – відношення доходу від реалізації до необоротних активів.

Якщо $Z > 2$ – банкрутство не загрожує; $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена; $0 < Z < 1$ – існує загроза банкрутства.

Також для оцінювання фінансового стану українських підприємств, згідно з наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006р. №14, пропонується використовувати коефіцієнт Бівера (КБ). Таким чином, для розрахунків обрано три моделі.

6. Коефіцієнт Бівера:

$$КБ = (ЧП - НА) / (ДЗ + ПЗ) \quad (6)$$

де, ЧП – чистий прибуток;

НА – нарахована амортизація;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Якщо значення КБ $> 0,4$ – підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду КБ $< 0,2$ – це означає формування незадовільної структури балансу.

7. Модель А.В. Матвійчука (2005р.):

$$Z = 0,033X_1 + 0,268X_2 + 0,045X_3 + 0,018X_4 + 0,004X_5 + 0,015X_6 + 0,702X_7 \quad (7)$$

Де X_1 – коефіцієнт мобільності активів;

X_2 – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;

X_3 – коефіцієнт оборотності власного капіталу;

X_4 – коефіцієнт окупності активів;

X_5 – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;

X_6 – коефіцієнт залученого капіталу;

X_7 – коефіцієнт покриття боргів власним капіталом.

Якщо $Z < 1,104$ – виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ – фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства.

Після дослідження вітчизняних методик діагностики ймовірності банкрутства (5 – 7) можна зазначити кілька їх переваг. Моделі розроблені на підставі вітчизняних статистичних даних та враховують багато показників

економічної діяльності підприємства за основними формами фінансової звітності.

В моделі (5) є різноманітні модифікації базової моделі для підприємств різних галузей. Модель (7) найбільш адекватно характеризує існуючий фінансово-економічний стан підприємства, так як розроблена з урахуванням специфіки функціонування суб'єктів господарювання в умовах трансформаційної економіки[57, С. 132].

Результати оцінки ймовірності банкрутства ПАТ «СБК «Водпроект» з використанням вітчизняних моделей діагностики загрози банкрутства підприємства наведено в табл.2.9.

Таблиця 2.9

Розрахунок ймовірності банкрутства ПАТ «СБК «Водпроект» за 2014-2016 роки (моделі 5-7)

Рік	Вітчизняні моделі визначення ймовірності банкрутства		
	Україна		
	Модель О.О. Терещенка	Коефіцієнт Бівера	Модель А.В. Матвійчука
2014	Z = 0.67 Z < 1 – існує загроза банкрутства	КБ = 0,106 КБ < 0.2 – формування незадовільної структури балансу	Z = -0,438 Z < 1.104 – виникає загроза фінансової кризи
2015	Z = 5.498 Z > 2 – банкрутство не загрожує	КБ = 0,230 КБ < 0.2 – формування незадовільної структури балансу	Z = -0,438 Z < 1.104 – виникає загроза фінансової кризи
2016	Z = 2.427 Z > 2 – банкрутство не загрожує	КБ = 0,054 КБ < 0.2 – формування незадовільної структури балансу	Z = -0,438 Z < 1.104 – виникає загроза фінансової кризи

Результати діагностики фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства за наведеними методиками має суперечливі узагальнені дані. Хоча загалом розрахунки засвідчили, що загроза фінансової кризи для підприємства ПАТ «СБК «Водпроект» на початок 2017 року існує. Основною проблемою застосування та перевірки зарубіжних та вітчизняних моделей на практиці є проблема відсутності офіційної інформації про банкрутство

підприємства, яка могла б підтвердити чи спростувати достовірність моделей.

Таким чином, проведене дослідження дає підстави стверджувати, що для підприємства є висока ймовірність настання банкрутства, що свідчить про незадовільний фінансовий стан підприємства та формування незадовільної структури балансу.

Отже, для ефективного впливу на процеси фінансово-економічної діяльності підприємств необхідно в господарський алгоритм їхньої діяльності ввести сучасні механізми, які включають систему показників, що найбільш повно та адекватно відображають фінансове становище суб'єкта господарювання. Для розвитку вітчизняних підприємств у сучасних умовах дуже важливим є знання про кризу, її характер, можливі вияви в життєдіяльності окремого підприємства. Це вимагає знань про процеси антикризового управління.

Отже, своєчасна та якісна діагностика – це основне завдання в системі управління підприємством як у стабільному, так і кризовому стані, також при банкрутстві. Головне, що такі рішення та тенденції будуть обґрунтовуватись та розроблятись завчасно, а не тоді, коли підприємства несуть збитки. Тільки за допомогою оцінки фінансового стану можна забезпечити оптимальний напрям розвитку підприємства та запобігання в його діяльності кризи.

В рамках антикризової програми діяльності підприємства поряд з розв'язанням основних таких цілей, якими є корінна перебудова структури управління, організації праці на підприємстві, підтримка мінімальної стабільності виробництва і збуту продукції в умовах кризи, впровадження ефективної технології і організації виробництва, застосування сучасних технологій, систем планування, маркетингу, взаємодії з банками, біржами, кредиторами, боржниками, значна увага має приділятися використанню фінансово-правових прийомів і методів стабілізації фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Фінансовий аналіз як інструмент підтримки прийняття управлінських рішень

В умовах сучасної економіки ефективне управління передбачає оптимізацію ресурсного потенціалу підприємства, особливо щодо фінансових ресурсів. Від того наскільки ефективно та доцільно вони трансформуються в основні та оборотні активи, засоби стимулювання робочої сили, залежить фінансовий добробут підприємства в цілому, його власників та робітників. Отже, система управління фінансами підприємства як система взаємовідносин що виникають на підприємстві з приводу залучення та використання фінансових ресурсів, відіграє найбільш ключову роль у забезпеченні довгострокової ефективності підприємства [15, с.55].

Фінансовий аналіз – вид економічного аналізу, об'єктом якого виступає фінансово-господарська діяльність підприємства, здійснюваний в системі фінансового менеджменту на основі даних бухгалтерського обліку та звітності та фінансових (грошових) показників. При цьому в різних наукових публікаціях фінансовий аналіз розглядається від найбільш вузького розуміння – як аналіз фінансової звітності, до більш широкого, що охоплює всі аспекти системи фінансового менеджменту (аналіз інвестицій, оцінка бізнесу, аналіз фінансових ринків та інструментів, тощо). Фінансовий аналіз, як аналіз фінансової звітності підприємства, являє собою процес дослідження та методику оцінки поточного та перспективного фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства на основі вивчення залежностей та динаміки показників фінансової звітності з метою забезпечення ефективного розвитку через оптимізацію фінансової політики. Сутність фінансового аналізу полягає у визначенні ключових параметрів, що дають оцінку фінансового стану підприємства з врахуванням його змін в результаті фінансово-господарської діяльності впродовж аналізованого

періоду, з метою виявлення управлінських проблем, позитивних та негативних змін фінансового стану та факторів, що їх спричинили, прогнозування фінансового стану, розробки заходів з поліпшення організації фінансів та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Із точки зору ухвалення управлінських рішень фінансовий аналіз виконує допоміжну функцію, яка проявляється в двох аспектах. По-перше, аналіз є лише проміжним етапом у процесі ухвалення рішень. По-друге, результати проведеного аналізу є лише одним з аргументів, що враховуються під час ухвалення рішення. І не виключений той факт, що остаточно прийняте рішення може бути абсолютно іншим – не таким, як припускають результати проведеного аналізу[27, с.128].

У процесі аналізу фінансового стану слід дотримуватись наступних основних етапів: оцінка надійності інформації, читання інформації, застосування аналітичних процедур. Крім того, слід також ураховувати інтереси різних груп користувачів (власників, податкових служб, статистичних органів та ін.). Залежно від цього розрізнятимуться і завдання аналізу.

Завдання, що вирішуються, а також пріоритети у виборі ключових напрямів фінансового аналізу залежать також від часового аспекту його проведення. У зв'язку з цим, виділяють короткостроковий і довгостроковий фінансовий аналіз.

Основними цілями фінансового аналізу є:

- оцінка фінансового стану підприємства;
 - виявлення змін у фінансовому стані в просторово-часовому розрізі;
 - виявлення основних чинників, що викликали зміну фінансового стану;
 - виявлення чинників, сприяючих підвищенню ефективності діяльності;
- створення надійної інформаційної бази для ухвалення фінансових (управлінських) рішень і планування діяльності підприємства[39, с. 23].

Фінансовий аналіз (аналіз фінансової звітності) дає можливість оцінити: майновий стан підприємства; ступінь фінансового ризику,

достатність капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій; потребу в додаткових джерелах фінансування; здібність до нарощування капіталу; рівень ефективності діяльності та використання капіталу; використання прибутку. Все це зайвий раз свідчить про те, що аналіз фінансової звітності в сучасних умовах стає елементом управління, необхідним для досягнення стратегічних цілей підприємства та виконання його місії, також інструментом оцінки надійності потенціального партнера.

Дослідження методологічної бази аналізу фінансової звітності та фінансової діагностики свідчить про наявність значної кількості різноманітних методичних підходів. Однак, не існує єдиного загального для всіх підходу до його проведення, що вказує на те, що методологічні засади та практичний інструментарій аналізу фінансової звітності та фінансової діагностики в Україні перебувають на стадіях формування. Проте, незважаючи на відмінність в методиках, майже весь спектр методичних підходів до проведення аналізу фінансової звітності включає такі етапи: 1) формування множини фінансових коефіцієнтів; 2) визначення інтегральної (рейтингової) оцінки фінансового стану підприємства. Стисла характеристика основних груп системи показників аналізу фінансової звітності наведена у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Характеристика основних груп показників аналізу фінансової звітності*

Показники	Стислий зміст
Ліквідність та платоспроможність	Здатність розрахуватись за зобов'язаннями, що визначається відповідністю активів за ступенем ліквідності зобов'язанням за строками їх погашення
Фінансової стійкості	Оцінюють структуру капіталу, що визначає ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування та фінансовий ризик з цим пов'язаний
Ділової активності	Оцінюють швидкість обігу активів та капіталу та тривалість фінансового циклу
Фінансових результатів та рентабельності	Оцінюють абсолютні та відносні результати діяльності підприємства, визначають досягнення комерційної мети діяльності та доцільність вкладання капіталу
Інтегральні показники	Комплексна оцінка фінансового стану підприємства за допомогою факторних моделей формування єдиного інтегрального показника. Наприклад, ймовірність банкрутства

*Джерело: [4, с. 27]

Всі показники аналізу фінансової звітності можна умовно розділити на нормативні та ненормативні. До першої групи відносяться, в першу чергу, показники ліквідності та фінансової стійкості, а також деякі показники оцінки майнового стану. До другої групи можна віднести всі інші показники, де немає жорстко встановлених нормативних діапазонів значень та оцінюється їх динаміка: наприклад, показники рентабельності повинні мати позитивні значення та збільшуватись, терміни обороту активів, тривалість операційного та фінансового циклів – навпаки, повинні мати тенденцію до скорочення. Встановлення нормативних значень для першої групи показників досі є певною методичною проблемою аналізу фінансової звітності. Навіть в нормативних методиках різних державних органів для значень коефіцієнтів ліквідності встановлено різні нормативні значення (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Нормативні значення деяких фінансових коефіцієнтів*

Назва коефіцієнту	Нормативні значення у відповідності до методики		
	Методика ДПА	Методика Мінфіну та Фонду держмайна	Методика міністерства економіки
Коефіцієнт покриття	2 – 2.5	>1	≥1.5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	≥1	0.6 – 0.8	0.6 – 0.8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.25 – 0.3	>0	0.1 – 0.2
Коефіцієнт автономії	≥0.5	≥0.5	≥0.5

*Джерело: [16, с.45]

Незважаючи на існуючі труднощі методології фінансового аналізу – відсутність єдиної уніфікованої методики аналізу фінансової звітності, єдиної бази нормативних значень фінансових індикаторів, аналіз кожної основної групи індикаторів фінансового аналізу дозволяє виявити та оцінити певні проблеми у фінансовому стані підприємства та сфокусувати увагу менеджментів на їх оперативному вирішенні. Наприклад, коефіцієнти ліквідності оцінюють підприємство, в першу чергу, з точки зору кредиторів – низький рівень ліквідності свідчить про недостатність власних коштів для фінансування операційної діяльності підприємства (а, отже, операційна діяльність є недостатньо ефективною), низьку платоспроможність та

кредитоспроможність підприємства, проблеми із збутом продукції та недоліки у системі управління розрахунками; коефіцієнти структури капіталу та їх значне негативне відхилення від нормативних свідчить про високу залежність від зовнішнього фінансування та високі фінансові ризики для існуючих та потенційних кредиторів. Незадовільні результати оцінки ліквідності та структури капіталу свідчать про наближення до фінансової кризи на підприємстві, наявності «фінансових дир», неспроможності підприємства забезпечувати безперебійний процес виробництва за рахунок власних джерел, своєчасно погашати зовнішні фінансові зобов'язання. Показники ділової активності можуть вказати на проблеми в управлінні фінансовим циклом підприємства за всіма його складовими, отже нераціональному управлінню запасами та розрахунками, невідповідність оборотів діяльності коштам вкладених у цю діяльність. Показники рентабельності, що являються ключовими з позиції власників, інвесторів та всіх інших контрагентів, відображають потенціал підприємства. Комплексний аналіз показників та їх взаємозв'язків дає майже повну картину існуючих тенденцій та найближчих перспектив розвитку підприємства, тану системи фінансового менеджменту. Так, наприклад, за результатами аналізу фінансової звітності можливо виявити три основні проблеми в фінансовому стані підприємства:

1. дефіцит грошових коштів. Низька платоспроможність. На практиці це означає, що у підприємства найближчим часом може не вистачити або вже не вистачає коштів для того, щоб своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Про низьку платоспроможність свідчать також ненормативні заборгованості перед бюджетом, персоналом, кредиторами, погрожуюче зростання обсягів кредитів. Про можливі проблеми з погашенням зобов'язань свідчить зниження коефіцієнтів ліквідності;
2. недостатнє задоволення інтересів власників. Цю проблему зазвичай називають «низька рентабельність власного капіталу». На практиці, це

означає, що власник отримує доходи неадекватно малі своїм вкладенням. Следством такої ситуації може бути і незадоволення менеджментом організації, і бажання вийти з компанії. Про зниження віддачі на вкладений і підприємство капітал свідчить зниження всіх показників рентабельності;

3. зниження фінансової незалежності або низька фінансова стійкість. На практиці низька фінансова стійкість погрожує можливими проблемами з погашенням зобов'язань у майбутньому та залежністю компанії від кредиторів, втратою самостійності. Про зростання залежності і від кредиторів свідчить зниження коефіцієнту автономії або, навпаки, зростання коефіцієнту фінансового левериджу[25, с.30].

Розглянемо внутрішні та зовнішні фактори впливу на фінансовий стан підприємства рис. 3.1.

Рис. 3.1 Внутрішні та зовнішні фактори впливу на фінансовий стан підприємства

З рис.3.1 ми бачимо, що більшість з них негативно впливає на фінансовий стан підприємства ПАТ «СБК «Водпроект». Фінансовий стан підприємства залишає бажати кращого: в Україні на сьогоднішній день вирує важка економічна криза, відбуваються інфляційні процеси. Політична ситуація також негативно впливає на підприємство, адже через воєнні дії в країні, підвищуються ціни на все, й як наслідок підприємство втрачає свою платоспроможність, зменшується попит на товари, падають обсяги доходів та прибутку підприємства. Одним з основних факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства є неконкурентоспроможність українських товарів на світовому ринку. Підприємство не може впливати на ці чинники, тому в таких умовах, необхідно правильно побудувати стратегію управління фінансового стану, шукати шляхи його покращення.

Покращення рівня фінансового стану підприємства може відбутись лише при досягненні певних цілей:

1. усунення неплатоспроможності підприємства;
2. зміна фінансової стратегії для прискорення економічного зростання;
3. зниження обсягів споживання інвестиційних ресурсів підприємства у поточному періоді.

Для того, щоб рівень прибутковості покращувався, на підприємстві проводиться заходи тільки в наступному порядку:

1. організаційні (удосконалення виробничої структури, удосконалення організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва, тощо);
2. технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляється);
3. економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів тощо) [50, с.213].

Для того, щоб постійно забезпечувати зростання прибутковості, необхідно шукати невикористані можливості її збільшення, тобто резерви

зростання прибутку. Резерви виявляються на стадіях планування і безпосередньо виробництва і реалізації продукції. Визначення резервів збільшення прибутковості базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів щодо їх мобілізації [36, с.51].

Одним з основних шляхів покращення фінансово-економічної діяльності підприємства є збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Графічно цей процес представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2 Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства

Отже, при правильному використанні фінансових ресурсів, при якому підприємство здатне забезпечити безперебійний процес функціонування виробництва, а також затрати на його диверсифікацію й модернізацію. А сам процес забезпечення фінансової стійкості підприємства має бути спрямований на мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства.

3.2 Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємств та реалії застосування у вітчизняній практиці

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. Отже, фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства[23, с 276].

Оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а лише за допомогою комплексної системи показників, що детально й усебічно характеризують фінансовий стан підприємства[12, с. 149].

Фінансовий стан є результатом взаємодії усіх елементів фінансових відносин, що виникають у підприємства в процесі його господарської діяльності, і характеризується як розміщення і використання активів, так і джерелами їх формування. Сучасне розуміння сутності фінансового стану, на противагу найбільш поширеному його трактуванню як комбінації значень показників на певну дату, повинне полягати у визначенні його як динамічного поняття. Адже фінансовий стан підприємства є характеристикою діяльності протягом певного періоду, і відображає як його забезпеченість ресурсами, так і розміщення останніх[49, с.35].

У зарубіжній практиці аналіз фінансового стану проводиться переважно шляхом коефіцієнтного аналізу, він є одним з найбільш поширених у фінансово-аналітичній практиці інструментів оцінки фінансового стану, проте його адекватність цілям користувачів викликає деякі сумніви. Це дозволяє аналізувати різні підприємства, незважаючи на

масштаби їх діяльності, визначаючи ефективність і прибутковість діяльності. Перевага віддається проведенню порівняльного аналізу (дані підприємства порівнюються з встановленими нормативами або показниками підприємств-конкурентів), трендового аналізу, який включає в себе вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз відносних показників. Широко також застосовується факторний аналіз.

У зарубіжному досвіді в якості характеристики майнового стану підприємства виступають показники оборотності, що визначають ефективність використання вкладеного капіталу у виробничий процес.

У зарубіжній практиці використовується низка показників, які дозволяють частково усунути недоліки. У зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. На підприємствах приріст прибутку досягається не лише завдяки збільшенню трудового внеску колективу підприємств, а й за рахунок багатьох факторів. Саме тому на кожному підприємстві необхідно систематично аналізувати формування, розподіл і використання прибутку. Цей аналіз надзвичайно важливий і для зовнішніх суб'єктів (місцевих бюджетів, фінансових і податкових органів, банків) [43, с.366].

Будь-якого користувача фінансової звітності, насамперед, цікавить питання про ліквідність і платоспроможність підприємства. Для цього за даними балансу підприємства визначають комплекс оцінюючих показників. Визначення ліквідності та платоспроможності в зарубіжній практиці об'єднуються в один блок аналізу.

Для цього зазвичай використовуються коефіцієнти швидкої і поточної ліквідності, методика розрахунку практично збігається з вітчизняною практикою. Аналіз відносних величин, що характеризують фінансову стійкість підприємства, збігається з аналізом пасивів у зарубіжній практиці.

Значна кількість підприємств в Україні має незадовільну структуру капіталу та відчуває нестачу власних коштів. Одним з головних шляхів покращення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів

підприємства. Розглянемо схему покращення фінансового стану підприємства ПАТ «СБК «Водпроект» на рис. 3.3.

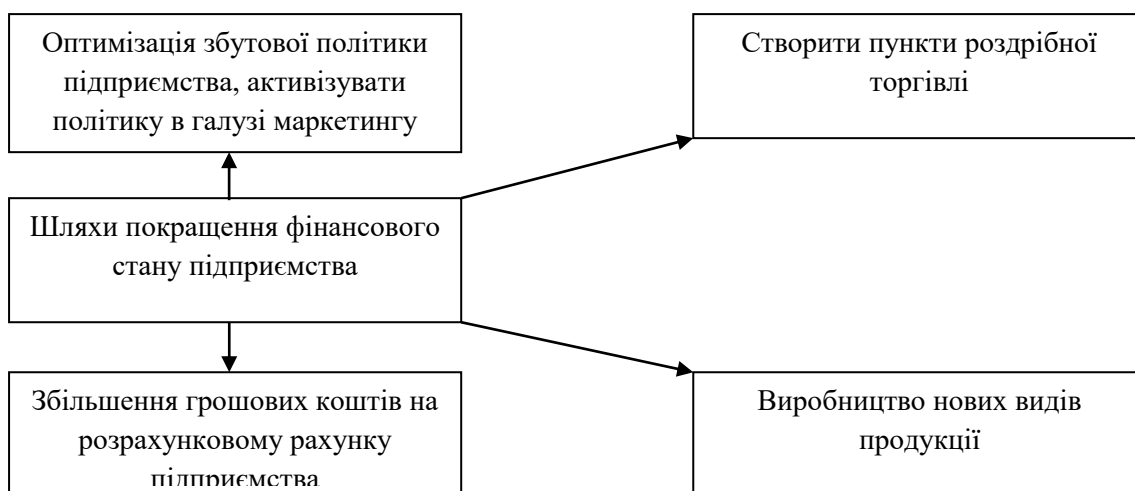

Рис. 3.3 Шляхи покращення фінансового стану підприємства

В умовах конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. Підприємству необхідно активізувати політику в галузі маркетингу з метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок високої якості та ціни, нижчої від середньо галузевої є конкурентоспроможною.

Також для покращення свого фінансового становища виробники товарів та послуг повинні реалізувати всю продукцію, що застосовується на складах. Для розширенні ринків збуту підприємство може створити пункти роздрібної торгівлі. Це призведе до збільшення прибутку та збільшення оборотності капіталу. Впровадження цього проекту звичайно ж не вирішує існуючих фінансових проблем, але дозволить скоротити термін реалізації товару та прискорити розрахунки з кредиторами.

Ще одним напрямком покращення фінансового стану підприємства є збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довгострокові і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових

коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Наступним напрямком покращення фінансового стану підприємства може стати виробництво і розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво «холодних» товарів, що дасть змогу стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Слід відмітити, що фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери (рис. 3.4).

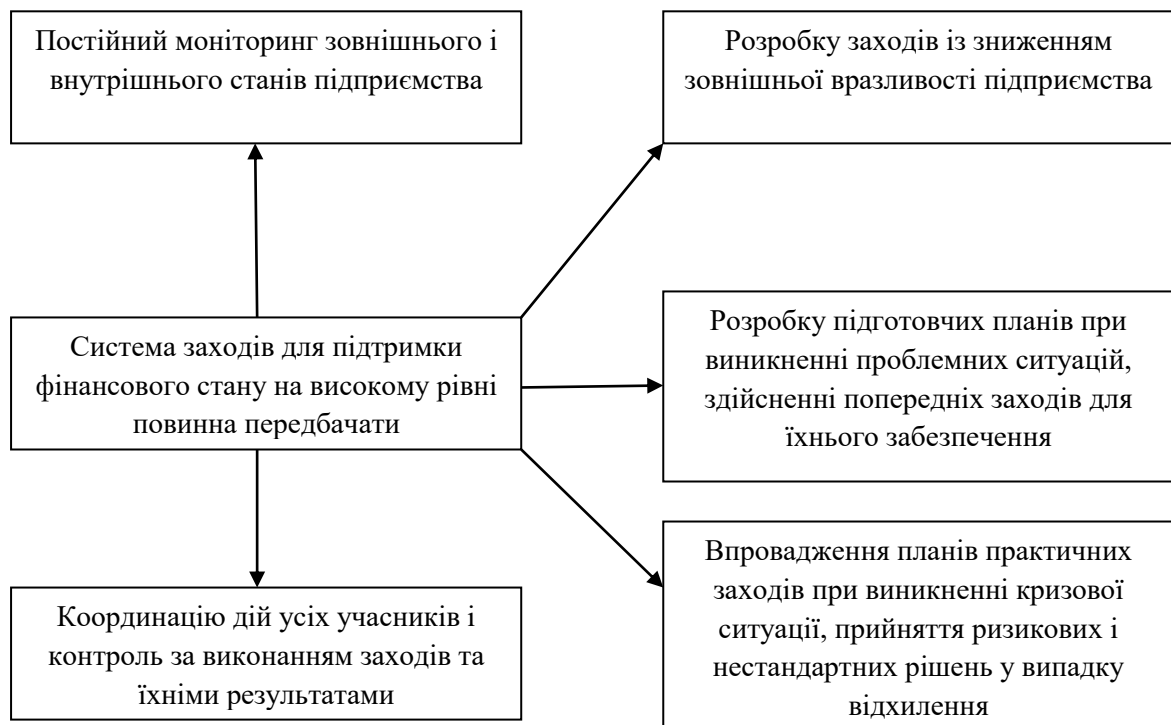

Рис. 3.4 Система заходів для підтримки фінансового стану

Саме за таких умов можна забезпечити систему моніторингу кожної із складових позитивного фінансового стану підприємства, яка змогла б надати можливість оптимізувати її відповідно до перспектив розвитку.

Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків.

Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок:

1. збільшення виручки від реалізації;

2. продажу частини основних фондів;
3. рефінансування дебіторської заборгованості.

Скорочення вихідних грошових потоків можливе за рахунок:

1. зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції;
2. зниження витрат, які покривають за рахунок прибутку.

Основним заходом покращення фінансового стану є збільшення виручки від реалізації. В свою чергу розмір виручки від реалізації залежить від:

1. обсягів реалізації продукції;
2. ціни одиниці продукції, що реалізується.

Щоб збільшити обсяги реалізації, треба максимально активізувати збутову діяльність підприємства. Стимулювати збут можна різними методами. Бажаний результат можна отримати наданням знижок покупцям, помірними зменшеннями цін, застосуванням масової реклами.

Отже, фінансовий стан є найважливішою характеристикою ділової активності і надійності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективною реалізації економічних інтересів як самого підприємства, так і його партнерів. Тому за умов ринкової економіки істотно підвищився інтерес учасників економічного процесу до об'єктивної та вірогідної інформації про фінансовий стан підприємства. Покращення фінансового стану підприємства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності. Задовільний фінансовий стан є найважливішою характеристикою діяльності підприємства, яка відображає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, оцінює якою мірою гарантовані економічні процеси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

ВИСНОВКИ

В даній дипломній роботі досліджено сучасні методи фінансового стану та дають можливість здійснювати оцінку підприємств. Фінансовий стан вивчає і відображає ефективність виробничої діяльності. Метою аналізу фінансового стану підприємства є оцінка фінансового стану підприємства на підставі виявлених результатів та подача рекомендацій щодо його поліпшення.

Фінансово-економічний стан підприємства характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями.

Оцінка фінансового стану підприємства дозволяє виявити рівень фінансового ризику, пов'язаного з структурою джерел формування капіталу підприємства, а відповідно і ступінь його фінансової стабільності в процесі розвитку.

Розрахунок та аналіз економічних показників діяльності підприємств є активними інструментами сучасного фінансового стану. Показники фінансового стану дозволяють скласти повне уявлення про ефективність виробничої діяльності, фінансової стратегії підприємства, а також оптимізувати сам процес управління.

Головним джерелом аналізу фінансового стану є інформація бухгалтерської звітності підприємств, відповідна обробка якої може сприяти максимізації прибутку підприємства.

Можливості статистичного аналізу поки що, на жаль, далеко не повністю використовуються під час фінансового аналізу на вітчизняних підприємствах. Без статистичних методів неможливо кількісно розрахувати та мінімізувати економічний ризик, який супроводжує підприємства і їх діяльності.

Світовий досвід вчить нас тому, що дійсне просування на шляху реформ залежить від змін у виробничій сфері та знаходженні ефективних форм господарювання. Важливу роль у цьому процесі сьогодні в Україні відіграє безпосередньо аналіз фінансового стану підприємств, як невід'ємна його складова.

Публічне акціонерне товариство «Спеціалізована будівельна компанія «Водпроект» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та свого Статуту.

Фінансовий стан ПАТ «СБК «Водпроект» залежить від того, які кошти має підприємство, звідки вони взялися і куди були вкладені. Велике значення для самостійності і незалежності підприємства має власний капітал. Якщо частка власного капіталу більша, то для кредиторів та інвесторів це краще, оскільки в них є впевненість щодо повернення свої вкладень. Від оптимальності співвідношення власного і позикового капіталу значною мірою залежить фінансовий стан підприємства. Опрацювання правильної фінансової політики допоможе ПАТ «СБК «Водпроект» підвищити ефективність своєї діяльності. У 2016 році власний капітал ПАТ «СБК «Водпроект» зріс на 1439 (325%) порівняно з 2015 роком.

В 2016 році коефіцієнт фінансової незалежності зріс на 0,13 тис. грн. порівняно з 2014 роком за рахунок збільшення частки власного капіталу в загальному капіталі ПАТ «СБК «Водпроект». Даний показник показав покращення незалежності підприємства від залучених коштів.

В 2016 році коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 0,13 тис. грн. порівняно з 2014 роком за рахунок зменшення частки позикового капіталу в загальному капіталі ПАТ «СБК «Водпроект».

Зростання коефіцієнта фінансової незалежності та зменшення коефіцієнту фінансової залежності свідчать про більш стійкий фінансовий стан ПАТ «СБК «Водпроект», що склався на кінець року.

Розміщення засобів підприємства має велике значення у фінансовій діяльності і підвищенні її ефективності. Від того, які асигнування вкладені в

основні та оборотні засоби, скільки їх знаходиться у сфері виробництва, і сфері обігу, в грошовій та матеріальній формі, значною мірою залежать результати виробничо-фінансової діяльності і відповідно фінансовий стан підприємства. В 2016 році на ПАТ «СБК «Водпроект» зросли необоротні активи на 71 тис. грн. Оборотні активи значно зросли на 1350 тис. грн. Структура активів в 2016 році покращилася. Підприємству вдалося зменшити дебіторську заборгованість та збільшити матеріальні оборотні активи.

Негативним є зростання величини та рівня витрат, пов'язаних з операційною діяльністю ПАТ «СБК «Водпроект»: собівартість реалізованих послуг в 2016 році склала 5309 тис. грн., в 2015 році – 4046 тис. грн.; адміністративних витрат з 1208 тис. грн. до 1250 тис. грн. Інші операційні витрати, які також складають витрати підприємства від операційної діяльності, скоротилися з 430 тис. грн. до 422 тис. грн.

Все це спричинило зменшення показника фінансового результату від операційної діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що основні показники фінансово-господарської діяльності ПАТ «СБК «Водпроект» зазнали негативних змін з звітному році порівняно із 2015 роком. В зв'язку з цим діяльність підприємства в подальшому повинна бути направлена на пошук найбільш ефективних форм і методів співпраці з діловими партнерами по забезпеченню її рентабельності.

Для поліпшення платоспроможності ПАТ «СБК «Водпроект» необхідно уникати таких факторів:

- невиконання планових завдань надання послуг, порушення їх структури та асортименту, зниження якості;
- неплатоспроможність самих покупців і замовників з різних на це причин;
- невиконання плану прибутку і нестаток власних джерел фінансування підприємства;
- інфляційні процеси і податкова політика;

- низьке обертання оборотного капіталу.

Для поліпшення показників фінансової стійкості та стабільності ПАТ «СБК «Водпроект» в процесі формування капіталу варто враховувати основні особливості кожної з його складових.

Ефективним напрямком збільшення швидкості обертання капіталу є підвищення обсягу реалізації продукції. Цінова, асортиментна та інші політики є основними передумовами для досягнення цих цілей. При плануванні діяльності підприємства повинна існувати взаємна узгодженість короткострокових завдань управління з довгостроковою метою. Прискоренню обороту капіталу підприємства ПАТ «СБК «Водпроект» сприяють розвиток надання послуг, банківської кредитної системи, удосконалення роботи транспорту, зв'язку та інших галузей суспільного виробництва та соціальної сфери. Підвищення швидкості обороту капіталу є вигідним не тільки для самого підприємства, але й для клієнтів, яких воно обслуговує, і для економіки країни в цілому, оскільки всі сторони при цьому більш повно задовольняють свої потреби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акоюн А.А. Основні проблеми оцінки фінансового стану підприємства / А.А. Акоюн, Л.І. Шмалюк. // Економічні науки. – 2015 – С. 121-128
2. Анісімова О.М. Аналіз ділової активності підприємства як системна оцінка ефективності використання власних ресурсів / О. М. Анісімова // ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» - 2015 - №190 – С. 19-24
3. Башнянин Г.І. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення / Г.І. Башнянин, І.В. Лінтур // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії – 2016 - №2(02) – С. 98-101
4. Безбородова Є.О. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану / Є.О. Безбородова // Економіка. Управління. Інновації. – 2015 - №1(11) – С. 25-32
5. Біліченко О.С. Шляхи максимізації прибутку підприємств / О.С. Біліченко // Вісник аграрної науки. Миколаївський національний аграрний університет – 2016 - №2(1) – С. 75-84
6. Богацька Н.М. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства / Н.М. Богацька, О.В. Галюк // Молодий вчений – 2015 - №2(02) – С. 12-16
7. Бреус С.В. Оцінка фінансового стану підприємства та основні напрями його покращення / С.В. Бреус, В.С. Шматуха // Економічні науки. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» - 2016 - №12(22) – С. 35-37
8. Бродська І.І. Вплив концепції оцінки активів та пасивів на формування вартості підприємства / І.І. Бродська // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси – 2015 - №12(45) – С. 12-21
9. Буркова Л.А. Теоретичні основи оцінки ефективності діяльності підприємств та шляхи її удосконалення / Л.А. Буркова // Економіка та

- конкурентоспроможність підприємств. Інноваційна економіка – 2015 - №53 – С.145-153
10. Васильців Т.Г. Прибуток підприємства: особливості його формування та використання в ринкових умовах / Т.Г. Васильців // Науковий вісник НАТУ України – 2015 - №22(2) – С. 152-157
 11. Вдовенко Л.О. Економічна сутність та значення кредитоспроможності підприємств / Л.О. Вдовенко // Облік і фінанси – 2012 - №1 – С. 108-11
 12. Вдовенко Л.О. Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показників / Л.О. Вдовенко // Економічний аналіз. Тернопільський національний економічний університет – 2012 - №10(2) – С. 27-29
 13. Волощук Л.О. Фінансовий аналіз як складова системи антикризового управління фінансами підприємства / Л.О. Волощук, Л.О. Філіппова // Одеський національний політехнічний університет – 2014 – С. 171-174
 14. Гавриленко Т.В. Механізм забезпечення антикризової діяльності підприємства / Т.В. Гавриленко, В.Ю. Вітко // Економічні науки. Міжнародний науковий журнал – 2015 - №8 –С. 101-103
 15. Гавшина О.І. Діагностика фінансового стану в системі управління економічною безпекою підприємства / О.І. Гавшина, І.О. Тарасенко // Економічні науки. Міжнародний науковий журнал – 2015 - №8 – С. 104-107
 16. Гогой І.Ю. Аналіз і оцінка фінансового стану підприємства / І.Ю. Гогой // Управління розвитком – 2015 - №3(166) – С. 39-41
 17. Горбатенко А.А. Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах / А.А. Горбатенко // ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - 2017 - №124(4) – С. 147-155
 18. Горобець О.І. Методи аналізу фінансового стану підприємств / О.І. Горобець // Управління розвитком. – 2015 - №10(173) – С. 138-140

19. Гребешкова О. Стратегічна діагностика активів підприємства: постановка проблеми /О. Гребешкова, І. Федорцова //Сіверянський літопис – 2016 – С. 196-203
20. Григораш Т.Ф. Фінансовий аналіз як інструмент підтримки прийняття управлінських рішень / Т.Ф. Григораш, Я.Я. Губенко, К.В. Панич // Молодий вчений – 2015 - №11(14) – С. 54-56
21. Громова А.Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів / А.Є. Громова, К.В. Крамаренко // Молодий вчений – 2017 - №5(32) – С. 44-47
22. Данильчук І.В. Значення оцінки фінансового стану підприємства в умовах антикризового управління /І.В. Данильчук // ДВНЗ «Переяслав – Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» - 2017 – С. 153-159
23. Євась Т.В. Теоретичні аспекти оцінки ефективності фінансової діяльності підприємства / Т.В. Євась, Т.М. Шаєвська // Економіка. Вінницький фінансово-економічний університет – 2015 – С. 79-85
24. Захарова Н.Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства / Н.Ю. Захарова // Таврійський державний агротехнологічний університет – 2016 - №07(12) – С. 128-133
25. Калетнік Г.М. Державне регулювання економіки / Г.М. Калетнік, А.Г. Мазур, О.Г. Кубай // Навчальний посібник. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Міністерство аграрної політики і продовольства України, ВНАУ – 2011 – С.427
26. Калетнік Г.М. Зовнішньоекономічна діяльність: теоретичні та практичні аспекти / Г.М. Калетнік, В.О. Козловський, Г.М. Заболотний, С.В. Козловський // Навчальний посібник. – 2012 –С.519
27. Капітула С.В. Вплив показників фінансової стійкості на ймовірність банкрутства підприємства / С.В. Капітула // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі – 2015 - №1(52) – С. 250-253

28. Кінецьва Т.С. Оцінка та аналіз фінансового стану підприємства: сутність та необхідність /Т.С. Кінецьва, І.В. Вишневська // Молодий вчений – 2015 - №12(27) – С. 39-42
29. Кірдіна О.Г. Управління оборотними активами підприємств / О.Г. Кірдіна // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2016 - №43 – С. 133-137
30. Клементьєва О.Ю. Фінансовий стан підприємства та його прогнозування / О.Ю. Клементьєва // Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана – 2015 - №14 – С. 24-35
31. Колумбет О. Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній і зарубіжній практиці / О. Колумбет // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія: Економіка і управління – 2015 - №23 – С. 324-332
32. Компанець М.О. Аналіз фінансового стану підприємства / М.О. Компанець // ХНЕУ імені С. Кузнеця – 2016 - №33 – С.14-17
33. Кравець А.В. Оцінка фінансової стійкості акціонерних товариств у системі забезпечення стабільності та ефективного розвитку їх фінансово-кредитного механізму / А.В. Кравець // Економіка – 2017 – С. 61-65
34. Крищенко С. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / С. Крищенко // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія: Економіка і управління – 2015 - №32 – С. 270-278
35. Крючко Л.С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність / Л.С. Крючко // Ефективна економіка. Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет – 2015 - №12 – С. 31-34
36. Кургузнецова Л.А. Економічна безпека підприємств: сутність та чинники формування її відповідного рівня / Л.А. Кургузнецова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії – 2016 - №12 – С. 29-33

37. Кучерява А.С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення / А.С. Кучерява // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури – 2015 - №40 – С. 38-44
38. Ладунка І.С. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах / І.С. Ладунка // Економіка і суспільство – 2017 - №5 – С. 185-188
39. Лойко В.В. Оцінка бізнесу як інструмент управління вартістю підприємства / В.В. Лойко // Економічні науки. Міжнародний науковий журнал – 2015 - №8 – С. 126-130
40. Мазур В.А. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачі / В.А. Мазур, О.Ф. Томчук, Ю.Ю. Браніцький // Економіка. Фінанси. Менеджмент – 2017 - №3 – С. 7-20
41. Майборода О.Є. Методи та моделі діагностики кризового стану підприємства / О.Є. Майборода // Вісник СумДУ. Серія: Економіка – 2015 - №4 – С.91-97
42. Максимова К.В. Методика аналізу прибутковості фінансових ресурсів підприємства /К.В. Максимова // Економічні науки. Проблеми матеріальної культури – 2017 - №8 – С. 76-79
43. Мельник Г.Г. Методи та моделі оцінки фінансової стійкості підприємств регіону в антикризовому управлінні / Г.Г. Мельник // Економіка – 2017 – С. 54-58
44. Мельникова К.В. Економічне обґрунтування підвищення рівня рентабельності підприємств / К.В. Мельникова, Г.В. Татарінова // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова – 2016 - №6(48) – С. 114 – 117
45. Міценко Н.Г. Методичні підходи до оцінювання фінансового потенціалу підприємства / Н.Г. Міценко // Науковий вісник НАТУ України – 2015 - №22(7) – С.213-219
46. Мосьондз О.Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність /О.Б. Мосьондз // Ефективна економіка.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет –
2015 - №3 – С. 11-13

47. Музиченко А.О. Фінансовий стан підприємства: сутність та шляхи покращення / А.О. Музиченко, Н.Л. Романів // Агросвіт – 2015 -№4 – С. 39-43
48. Мулик Я.І. Ліквідність підприємств як елемент управління фінансовою безпекою: методичне та інформаційне забезпечення / Я.І. Мулик // Економіка. Фінанси. Менеджмент – 2017 - №4 – С. 42-51
49. Опікунова Н.В. Управління прибутком підприємства / Н.В. Опікунова // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2016 - №46 – С. 294-298
50. Паршина О.А. Обґрунтування та побудова функцій належності в нечітко-логічній моделі оцінки фінансового стану підприємства та ризику настання його банкрутства / О.А. Паршина, В.Г. М'ячин // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова – 2016 - №6(48) – С. 86-91
51. Петренко В.С. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства / В.С. Петренко, О.П. Квасова// Економічні науки. Міжнародний науковий журнал – 2015 - №8 – С. 139-142
52. Петренко Н.І. Комплексна методика аналізу руху пасивів підприємства /Н.І. Петренко, О.М. Столяренко // Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету – 2015 - №6 – С. 128-133
53. Повстенюк Н.Г. Методи діагностики банкрутства підприємств в сучасних умовах / Н.Г. Повстенюк // Економіка і регіон. Серія: Гроші, фінанси і кредит – 2016 - №1(50) – С. 25-31
54. Польова О.Л. оцінка ефективності управління власним капіталом підприємства / О.Л. Польова, А.С. М'яковська // Економіка. Фінанси. Менеджмент – 2017 - №8 – С.27-34
55. Пономарьов Д.Е. Прогнозування показників фінансового стану підприємства як основа формування фінансової стійкості / Д.Е.

- Пономарьов // Вісник ЖДТУ. Серія:Економічні науки – 2016 - №1(75)
– С. 49-54
56. Потривасва Н.В. Формування фінансового результату підприємств /
Н.В. Потривасва, М.В. // Миколаївський національний аграрний
університет – 2016 - №17 – С. 1-4
57. Пріндин Х. Вітчизняні та зарубіжні підходи до прогнозування
банкрутства підприємства / Х. Пріндин // Науковий університет
«Острозька академія» - 2016 – С.130-135
58. Руда О.Л. Санація і банкрутство підприємства в Україні / О.Л. Руда,
О.В. Островська // Економіка. Фінанси. Менеджмент – 2016 - №1 – С.
30-40
59. Світла А.О. Особливості аналізу фінансового стану акціонерного
товариства / А.О. Світла // Держава та регіони. Серія: Економіка та
підприємництво – 2016 - №2(71) – С. 232-242
60. Семенов А.Г. Оцінка фінансового стану підприємства як об'єкта
інвестування / А.Г. Семенов // Гуманітарний університет «ЗІГМУ» -
2017 - №21 – С. 61-65
61. Сідорова Т.О. Фінансовий аналіз як інструмент підтримки прийняття
управлінських рішень /Т.О. Сідорова, Г.Г.Лисак // Економіка – 2017 –С.
21-27
62. Скриньковський Р.М. Діагностика фінансового стану підприємства з
метою попередження кризи та ідентифікації банкрутства / Р.М.
Скриньковський, Ж.В. Семчук, Ю.Я. Візньак, Х.І. Горічко // Економіка.
Економіко-математичне моделювання – 2016 - №2 – С. 165-172
63. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості
підприємства в сучасних умовах / Н.Г. Слободян // Економічний аналіз.
Національний університет харчових технологій – 2015 -№2 – С. 239-
245

64. Соломчук Л.М. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління / Л.М. Соломчук // Економіка – 2017 – С. 52-53
65. Сорока Й.Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання / Й.Й. Сорока // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка – 2015 - №2(46) – С. 363-367
66. Стаднюк Т. Особливості методики аналізу фінансового результату діяльності підприємств / Т. Стаднюк // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки – 2016 - №1 – С. 127-132
67. Стеблецька Ю.І. Факторні моделі діагностики банкрутства підприємства / Ю.І. Стеблецька // Корпоративне й антикризове управління.ю менеджмент, маркетинг, управління людськими ресурсами – 2016 - №1(40) – С. 178-181
68. Сусіденко О.В. Особливості формування фінансової безпеки підприємства / О.В. Сусіденко // Наука й економіка. Серія: Економіка суб'єктів господарювання – 2015 - №1(37) – С. 122-129
69. Тимощенко Ю. Облікова оцінка активів при відображенні процесів діяльності підприємства /Ю. Тимощенко // Економіка – 2017 – С. 183-191
70. Титаренко О.С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства / О.С. Титаренко // Фінанси та кредит. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі – 2015 - №3(54) – С. 177-181
71. Тищенко В.В. Оцінка фінансового стану підприємств в контексті економічної безпеки /В.В. Тищенко // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова – 2016 - №6(48) – С. 196-201

72. Торшин Є.О. Аналіз світового досвіду трансформації показників фінансового стану підприємств / Є.О. Торшин // Економіка. Європейські перспективи – 2016 -№6 – С. 32-37
73. Третьякова Т.Є. Методичні підходи до діагностики та оцінювання ймовірності банкрутства підприємств / Т.Є. Третьякова // Управління розвитком – 2016 - №10(173) –С. 95-97
74. Хмелевський О.В. Розвиток концепції оцінки прибутковості промислових підприємств / О.В. Хмеленський // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Сталий розвиток економіки – 2017 – №4 – С. 212-215
75. Чаленко Н.В. Шляхи забезпечення фінансової стабільності підприємства / Н.В. Чаленко, О.С. Сенченко // Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності. Формування ринкових відносин в Україні – 2015 - №6(157) – С. 135-139
76. Чібісова І.В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств / І.В. Чібісова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки – 2015 – №22(2) – С.1-6
77. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства / О.В. Ярошевська // Національна академія наук України – 2015 – С. 175-193
78. Яценко В. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві / В. Яценко // Національний університет «Острозька академія» - 2016 – С.124-129

ДОДАТКИ

Горизонтальний аналіз активів підприємства ПАТ «СБК

«Водпроект», тис.грн.

Показники	2014	2015	2016	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
				2015 до 2014	2016 до 2015	2015 до 2014	2016 до 2015
1	2	3	4	5	6	7	8
Нематеріальні активи:							
первісна вартість	69	69	71	0	2	0%	2,9%
накопичена амортизація	66	69	70	3	1	4,55%	1,45%
Незавершені капітальні інвестиції	0	10	448	10	438	0	43,8%
Основні засоби	3172	2448	1556	-724	-892	-22,82%	-36,44%
первісна вартість	7415	5183	4032	-2232	-1151	-30,10%	-22,21%
Знос	4243	2735	2476	-1508	-259	-35,54%	-9,47%
Інвестиційна нерухомість	2787	2654	3178	-133	524	-4,77%	19,74%
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	4088	4214	5278	126	1064	3,08%	25,25%
Знос інвестиційної нерухомості	1301	1560	2100	259	540	19,91%	34,62%
Довгострокові біологічні активи	0	0	0	0	0	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	0	0	0	0	0	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0	0	0	0
Гідвіл	0	0	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	0	0	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	0	0	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0	0
Оборотні активи:							
Запаси	1999	2677	3623	678	946	33,92%	35,34%
Виробничі запаси	1773	2602	3404	829	802	46,76%	30,82%
Незавершене виробництво	226	75	219	-151	144	-66,81%	192%
Готова продукція	0	0	0	0	0	0	0
Товари	0	0	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	0	0	0	0	0	0	0
Депозити перестрахування	0	0	0	0	0	0	0
Векселі одержані	0	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	757	649	459	-108	-190	-14,27%	-29,28%
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	0	0	0	0	0	0	0

Продовження Додатка Б

1	2	3	4	5	6	7	8
з бюджетом	7	5	49	-2	44	-28,57%	880%
у тому числі з податку на прибуток	1	1	1	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість з розрахунками з нарахованих доходів	0	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1249	1308	1487	59	179	4,72%	13,69%
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	10	4	11	-6	7	-60%	175%
Готівка	0	0	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	10	4	11	-6	7	-60%	175%
Витрати майбутніх періодів	2	4	5	2	1	100%	25%
Частка перестраховика у страхових резервах	0	0	0	0	0	0	0
у тому числі в:							
резервах довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	0	0	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	0	0	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	0	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	0	0	273	0	273	0%	0%
Баланс	9986	9759	11090	-227	1331	-2,27%	13,64%

Горизонтальний аналіз пасивів підприємства ПАТ «СБК «Водпроект»,

тис. грн.

Показники	2014	2015	2016	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
				2015 до 2014	2016 до 2015	2015 до 2014	2016 до 2015
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал:							
Зареєстрований(пайовий) капітал	5429	5429	5429	0	0	0%	0%
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	0	0	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0	0	0
Емісійний дохід	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	12	12	12	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	4801	3360	3327	-1441	-33	-30,01%	0,98%
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Влучений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Інші резерви	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1652	0	0	-1652	0	-100%	0
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	0	0	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	0	0	0	0	0	0	0
Страхові резерви	0	0	0	0	0	0	0
у тому числі:							
резерв довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	0	0	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	0	0	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	0	0	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	0	0	0	0	0	0	0
Призовий фонд	0	0	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	0	0	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	272	0	0	-272	0	-100%	0%
Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	0	0	0
товари, роботи, послуги	1498	2056	2316	558	260	37,45%	12,65%
розрахунки з бюджетом	190	203	358	13	155	6,42%	76,35%
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	271	84	131	-187	47	-69,00%	55,95%
розрахунками з оплати праці	237	62	76	-175	14	-73,84%	22,58%

Продовження Додатка В

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	254	524	1560	270	1036	106,30%	197,71%
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	0	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	4972	4749	4535	-223	-214	-4,49%	-4,51%
Баланс	9986	9759	11090	-227	1331	-2,27%	13,64%

Горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати підприємства

ПАТ «СБК «Водпроект», тис. грн.

Показники	2014	2015	2016	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
				2015 до 2014	2016 до 2015	2015 до 2014	2016 до 2015
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	1898	2323	5504	425	3181	22,39%	136,93%
Чисті зароблені страхові премії	0	0	0	0	0	0	0
премії підписані, валова сума	0	0	0	0	0	0	0
премії, передані у перестраховання	0	0	0	0	0	0	0
зміна резерву незароблених премій, валова сума	0	0	0	0	0	0	0
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	0	0	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції	3180	4046	5309	866	1263	27,23%	31,22%
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	0	0	0	0	0	0	0
Валовий: Прибуток	0	0	195	0	195	0%	0%
Збиток	1282	1723	0	441	-1723	34,40%	-100%
Дохід(витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0	0	0
Дохід(витрати) від зміни інших страхових резервів	0	0	0	0	0	0	0
зміна інших страхових резервів, валова сума	0	0	0	0	0	0	0
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	0	0	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	1608	4853	1446	3245	-3407	201,80%	-70,20%
у тому числі:							
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	0	0	0	0	0	0	0
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	0	0	0	0	0	0	0
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	0	0	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	1015	1208	1250	193	42	19,01%	3,48%
Витрати на збут	1	1	1	0	0	0%	0%
Інші операційні витрати	531	430	422	-101	-8	-23,93%	-1,86%
у тому числі:							
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	0	0	0	0	0	0	0
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	0	0	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: Прибуток	0	1491	0	0	-1491	0%	-100%
Збиток	1221	0	32	-1221	32	-100%	0%

Продовження Додатку Г

1	2	3	4	5	6	7	8
Дохід від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	0	0	0	0	0	0	0
Інші доходи	126	900	75	774	-825	614,29%	91,67%
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	0	0	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	595	252	0	-343	-252	-57,65%	-100%
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	10	698	0	688	-698	688%	-100%
Прибуток(збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	0	0	0	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: Прибуток	0	1441	43	1441	-1398	0%	0,07%
Збиток	1700	0	0	-1700	0	-100%	0%
Витрати(дохід) з податку на прибуток	2	0	8	-2	8	-100%	0%
Прибуток(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат: Прибуток	0	1441	35	1441	-1406	0%	-97,57%
Збиток	1702	0	0	-1702	0	-100%	0%
Сукупний дохід							
Дооцінка(уцінка) необоротних активів	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка(уцінка) фінансових інструментів	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	0	0	0	0	0	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	0	0	0	0	0	0	0
Сукупний дохід	1702	1441	35	-261	-1406	-15,33%	-97,57%
Елементи операційних витрат							
Матеріальні затрати	2356	3164	4563	808	1399	34,30%	44,22%
Витрати на оплату праці	645	762	926	117	164	18,14%	21,52%
Відрахування на соціальні заходи	235	306	206	71	100	30,12%	32,68%
Амортизація	532	857	451	325	-406	61,09%	-47,37%
Інші операційні витрати	992	1294	800	302	-494	39,52%	-38,18%
Разом	4760	6383	6946	1623	563	34,10%	8,82%

Вертикальний аналіз активів підприємства ПАТ «СБК «Водпроект», %

Показники	2014	2015	2016	Абсолютне відхилення, +/-	
				2015 до 2014	2016 до 2015
1	2	3	4	5	6
Нематеріальні активи:					
первісна вартість	0,69	0,71	0,64	0,02	-0,07
накопичена амортизація	0,66	0,71	0,63	0,05	-0,08
Незавершені капітальні інвестиції	0	0,10	4,04	0,10	3,94
Основні засоби	31,76	25,08	14,03	-6,68	-11,05
первісна вартість	74,25	53,11	36,36	-21,14	-16,75
Знос	42,49	28,03	22,33	-14,46	-5,7
Інвестиційна нерухомість	27,91	27,20	28,66	-0,71	1,46
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	40,94	43,18	47,59	2,24	4,41
Знос інвестиційної нерухомості	13,03	15,99	18,94	2,96	2,95
Довгострокові біологічні активи	0	0	0	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	0	0	0	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	0	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0	0
Гідвіл	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	0	0	0	0	0
Оборотні активи:					
Запаси	20,02	27,43	32,67	7,41	5,24
Виробничі запаси	17,75	26,66	30,69	8,91	4,03
Незавершене виробництво	2,26	0,77	1,97	-1,49	1,20
Готова продукція	0	0	0	0	0
Товари	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	0	0	0	0	0
Депозити перестраховування	0	0	0	0	0
Векселі одержані	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7,58	6,65	4,14	-0,93	-2,51
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	0	0	0	0	0
з бюджетом	0,07	0,05	0,44	-0,02	0,39
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість з розрахунками з нарахованих доходів	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	12,51	13,40	13,41	0,89	0,01

Продовження Додатка Д

1	2	3	4	5	6
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	0,10	0,04	0,10	-0,06	0,06
Готівка	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	0,10	0,04	0,10	-0,06	0,06
Витрати майбутніх періодів	0,02	0,04	0,05	0,02	0,01
Частка перестраховика у страхових резервах	0	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	0	0	0,25	0	0,25
Баланс	100	100	100	0	0

Вертикальний аналіз пасивів підприємства ПАТ «СБК «Водпроект», %

Показники	2014	2015	2016	Абсолютне відхилення, +/-	
				2015 до 2014	2016 до 2015
1	2	3	4	5	6
Власний капітал:					
Зареєстрований(пайовий) капітал	54,37	55,63	48,95	1,26	-6,68
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0
Емісійний дохід	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0
Резервний капітал	0,12	0,12	0,11	0	-0,01
Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	48,10	34,43	30,00	-13,67	-4,43
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0
Влучений капітал	0	0	0	0	0
Інші резерви	0	0	0	0	0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	16,54	0	0	-16,54	0
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	0	0	0	0	0
Страхові резерви	0	0	0	0	0
у тому числі:					
резерв довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	0	0	0	0	0
Призовий фонд	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	2,72	0	0	-2,72	0
Векселі видані	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	0
товари, роботи, послуги	15,00	21,07	20,88	6,07	-0,19
розрахунки з бюджетом	1,90	2,08	2,23	0,18	0,15
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	2,71	0,86	1,18	-1,85	0,32
розрахунками з оплати праці	2,37	0,64	0,69	-1,73	0,05
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2,54	5,54	14,07	3,00	8,53
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0	0	0	0	0
Поточка кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0

Продовження Додатку Е

1	2	3	4	5	6
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	0	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	49,79	48,66	40,89	-1,13	-7,77
Баланс	100	100	100	0	0